

RIS.7387

Beleidsregels Wet maatschappelijke ondersteuning gemeente Emmen 2016

Emmen, december 2015

Inhoudsopgave	Pagina
Hoofdstuk 1 – Inleiding	4
Hoofdstuk 2 - Procedurele bepalingen	7
2.1 Het proces van melding en onderzoek	8
2.2 Advisering en informatie	8
2.3 De aanvraagprocedure	9
2.4 Herziening, intrekking en terugvordering	9
Hoofdstuk 3 – Maatwerk: verstrekkingwijzen en bijdragen	10
3.1 Maatwerk in de vorm van een voorziening in natura	10
3.2 Maatwerk in de vorm van een persoonsgebonden budget	10
3.3 Een persoonsgebonden budget voor ondersteuning vanuit het sociale netwerk	13
3.4 Bijdrage(n) bij gebruikmaking van een algemene- of maatwerkvoorzieningen	14
3.5 Tegemoetkoming wegens meerkosten	14
Hoofdstuk 4 – Afwegingskader	15
4.1 Andere wetgeving	15
4.2 Eigen kracht	16
4.3 Gebruikelijke hulp	16
4.4 Sociale netwerk	18
4.5 Mantelzorg	18
4.6 Algemeen gebruikelijke voorzieningen	19
4.7 Algemene voorzieningen	19
Hoofdstuk 5 – Zelfredzaamheid	21
5.1 Het kunnen uitvoeren van de algemene dagelijkse levensverrichtingen en het kunnen voeren van een gestructureerd huishouden	21
5.2 Begeleiding individueel	22
5.3 Begeleiding groep (dagbesteding)	24
5.4 Het kunnen wonen in een schoon en leefbaar huis	26
5.5 Het kunnen beschikken over schone, draagbare en doelmatige kleding	27
5.6 Het kunnen beschikken over goederen voor primaire levensbehoeften	28
5.7 Het thuis kunnen zorgen voor kinderen die tot het gezin behoren	29
5.8 Het kunnen wonen in een geschikt huis	30
Hoofdstuk 6 – Participatie	33
6.1 Het zich kunnen verplaatsen in en om de woning	33
6.2 Het zich kunnen verplaatsen in de eigen woon- en leefomgeving	33
6.3 Het kunnen deelnemen aan sportieve activiteiten	35
Hoofdstuk 7 – Beschermd wonen	36
7.1 Afwegingskader	36
7.2 Toegankelijkheid	38
7.3 Beëindigen	39

Hoofdstuk 8 – Opvang	40
8.1 Toegankelijkheid en regiobinding	40
8.2 Vormen van opvang	41
Hoofdstuk 9 – Kortdurend verblijf	43
9.1 Afwegingskader	43
Hoofdstuk 10 – Mantelzorg	45
10.1 Het mantelzorgcompliment	45
10.2 Aanvraag	45
10.3 Criteria en toetsing	45
10.4 Weigeringsgronden	46
10.5 Verantwoording	46
Bijlagen	47
Bijlage 1: Verklarende woordenlijst	48
Bijlage 2: Zelfredzaamheid-matrix	49
Bijlage 3: Lijst van wettelijk voorliggende, algemeen gebruikelijke en algemene voorzieningen	51

1. Inleiding

In het kader van de Wmo 2015 zijn gemeenten verantwoordelijk voor de uitvoering van een breder takenpakket dan onder de Wmo 2007. De nieuwe taken zijn, begeleiding groep en individueel (inclusief vervoer), beschermd wonen, opvang en het bieden van kortdurend verblijf (inclusief vervoer). De wet verlangt daarnaast dat elke cliënt ten tijde van zijn hulpvraag een gratis beroep op onafhankelijke cliëntondersteuning kan doen. Daarnaast heeft de wetgever de gemeente verantwoordelijk gemaakt voor anonieme 24-uurshulp op afstand en het bieden van een inloopvoorziening.

Voor de uitvoering van alle taken die onder de Wmo vallen stelt de gemeenteraad een verordening op. Daarnaast worden door het college van burgemeester en wethouders beleidsregels voor de dagelijkse uitvoeringspraktijk opgesteld. Deze beleidsregels bieden een afwegingskader ten aanzien van elke Wmo hulpvraag. Allereerst worden de uitgangspunten beschreven, gevolgd door afzonderlijke hoofdstukken die meer specifiek ingaan op de verschillende vormen van ondersteuning.

Uitgangspunten Wmo

De wet beoogt dat burgers die in verband met een beperking, chronisch psychische of psychosociale problemen zelf, dan wel samen met personen uit hun omgeving, onvoldoende zelfredzaam zijn of onvoldoende in staat zijn tot participatie, een beroep moeten kunnen doen op door de overheid georganiseerde maatschappelijke ondersteuning.

Maatschappelijke ondersteuning bestaat uit:

1. Het bevorderen van de sociale samenhang, de mantelzorg en vrijwilligerswerk, de toegankelijkheid van voorzieningen, diensten en ruimten voor mensen met een beperking, de veiligheid en leefbaarheid in de gemeente, alsmede voorkomen en bestrijden van huiselijk geweld.
2. Ondersteunen van de zelfredzaamheid en de participatie van personen met een beperking, of met chronische psychische of psychosociale problemen zoveel mogelijk in de eigen leefomgeving.
3. Bieden van beschermd wonen en opvang.

Daar waar mogelijk zal de maatschappelijke ondersteuning 'ontwikkelingsgericht' worden ingezet: mensen met beperkingen kunnen zich met een daartoe afgestemde ondersteuning positief ontwikkelen in hun mate van zelfredzaamheid in de samenleving.¹ Maatschappelijke ondersteuning op grond van de Wmo kan in de vorm van een maatwerkvoorziening worden verstrekt. Het college beoordeelt echter altijd eerst in hoeverre er andere mogelijkheden zijn om de beperkingen te doen verminderen of weg te nemen.

Afwegingskader

Ten aanzien van elke hulpvraag geldt hetzelfde afwegingskader. Het college beoordeelt in iedere situatie in hoeverre de cliënt in staat is om zijn beperkingen op eigen kracht, met gebruikelijke hulp, met mantelzorg of met hulp van andere personen uit zijn sociale netwerk te verminderen of weg te nemen. Daarnaast beoordeelt het college of gebruikmaking van algemeen gebruikelijke- of algemene voorzieningen hiertoe kan leiden. Indien bovengenoemde oplossingen niet aanwezig zijn, kan het college een maatwerkvoorziening verstrekken.

De wet gaat er namelijk van uit dat burgers zoveel mogelijk een eigen verantwoordelijkheid dragen voor de wijze waarop zij hun leven inrichten en deelnemen aan het maatschappelijk leven. Er wordt meer gewezen op het benutten van de eigen kracht en ook dat van burgers mag worden verwacht dat zij elkaar daarin naar vermogen bijstaan.

Tot die eigen verantwoordelijkheid van de ingezetene behoort volgens de wetgever ook dat de ingezetene een beroep doet op familie en vrienden – zijn eigen sociale netwerk – alvorens hij bij de gemeente aanklopt voor hulp. De regering heeft met de Wmo 2015 beoogd om de gegroeide vanzelfsprekendheid te doorbreken dat ingezetenen zich voor elke hulpvraag tot de overheid wenden. In

¹ Memorie van toelichting Wmo 2015, pagina 21.

de omslag die met de Wmo 2015 in gang wordt gezet, is het niet zonder meer dat de overheid bij iedere hulpvraag bijspringt².

Uitgangspunt is dat iedere ingezetene eerst kijkt wat hij zelf kan doen, wat zijn sociale omgeving voor hem kan doen of wat hij zelf voor een ander kan doen. Van belang is dat hiermee niet uit het oog wordt verloren dat iedereen een beroep mag doen op de gemeente. Geen enkele cliënt wordt op voorhand, bijvoorbeeld op grond van inkomen of leeftijd, uitgezonderd van de toegang tot ondersteuning. Een ieder kan zich melden bij de gemeente met een hulpvraag (lees: melding).

Algemene- en maatwerkvoorzieningen

De wet gaat uit van het meer ontwikkelen en inzetten van algemene voorzieningen en het leveren van maatwerk waar nodig. In tegenstelling tot de Wmo 2007 bevat de wet dan ook een definitie van het begrip algemene voorziening. Het betreft een aanbod van diensten of activiteiten dat, zonder voorafgaand onderzoek naar de behoeften, persoonskenmerken en mogelijkheden van de gebruikers, toegankelijk is en dat is gericht op maatschappelijke ondersteuning.

Voorbeelden van algemene voorzieningen zijn een door de gemeente gefaciliteerde was- en strijkservice, opvang voor dak- en thuislozen die uitsluitend bestaat uit slapen en eten zonder verdere ondersteuning, en meer specifiek winteropvang.³ Door de gemeente te bieden cliëntondersteuning betreft ook een algemene voorziening.

Voor zowel algemene- als maatwerkvoorzieningen, kan een bijdrage in de kosten van de cliënt worden gevraagd. De wetgever heeft echter een uitzondering gemaakt ten aanzien van de door de gemeente te bieden algemene voorziening in de vorm van cliëntondersteuning. Dit dient op grond van de wet kosteloos te worden aangeboden. De bijdrage voor een maatwerkvoorziening mag, in tegenstelling tot de bijdrage voor een algemene voorziening, inkomensafhankelijk zijn. Nadere regels hierover zijn opgenomen in het Uitvoeringsbesluit Wmo gemeente Emmen 2015. Het college draagt zorg voor een anti-cumulatieregeling in verband met verschuldigde bijdragen voor zowel maatwerk- als algemene voorzieningen. Het CAK voert deze anti-cumulatieregeling uit.

Zelfredzaamheid-matrix

De Wmo 2015 ziet op een brede(re) doelgroep, met als gevolg dat hulpvragen gebaseerd zijn op andere (meervoudige) problematiek, vergeleken met de Wmo 2007. Het is van belang dat het beleid handvatten bevat zodat de situatie van de nieuwe cliënt duidelijk in kaart gebracht kan worden en bepaald kan worden of het resultaat middels ondersteuning wordt behaald. Voor de nieuwe Wmo taken biedt de – Zelfredzaamheid-matrix (ZRM) een praktisch en werkbaar instrument, zie bijlage 2. De ZRM betreft een instrument waarmee behandelaars, beleidsmakers en onderzoekers in de (openbare) gezondheidszorg, maatschappelijke dienstverlening en gerelateerde werkvelden, de mate van zelfredzaamheid van hun cliënten eenvoudig en volledig kunnen beoordelen.⁴ Zowel de Wmo consultant/adviseur en andere deskundigen die betrokken zijn bij het bieden van maatschappelijke ondersteuning zullen deze ZRM hanteren. Dit met het oog op een eenduidige werkwijze en het voorkomen van willekeur.

Wettelijke uitgangspunten vertaald naar resultaten

Zoals aangegeven spreekt de wet over het bieden van maatschappelijke ondersteuning aan personen die onvoldoende zelfredzaam zijn of onvoldoende in staat zijn tot participatie, waaronder ook het bieden van beschermd wonen en opvang. Bij elke hulpvraag dient de vraag gesteld te worden welk doel wordt beoogd. Is dat zelfredzaamheid of participatie? En daarnaast luidt de vraag op welk vlak de cliënt beperkingen ervaart waardoor hij of zij niet zelfredzaam is of in staat is tot participatie. Deze algemene uitgangspunten verdienen afbakening middels onderstaande resultaten. Deze afbakening biedt duidelijkheid bij het al dan niet inzetten van maatschappelijke ondersteuning. Wanneer is de cliënt niet zelfredzaam of niet zelfstandig in staat tot participatie? En wanneer is er sprake van beschermd wonen

² Hoewel dit onder de Wmo 2007 ook reeds het geval was, is dit uitgangspunt nu meer expliciet wettelijk verankerd.

³ Memorie van toelichting Wmo 2015, pagina 27.

⁴ www.zelfredzaamheidsmatrix.nl

of opvang?

Zelfredzaamheid⁵

Onder zelfredzaamheid verstaat de gemeente Emmen het in staat zijn tot:

- het kunnen verrichten van de algemene dagelijkse levensverrichtingen en het kunnen voeren van een gestructureerd huishouden⁶;
- het kunnen wonen in een schoon en leefbaar huis;
- het kunnen beschikken over schone, draagbare en doelmatige kleding;
- het kunnen beschikken over goederen voor primaire levensbehoeften;
- het thuis kunnen zorgen voor kinderen die tot het gezin behoren;
- het kunnen wonen in een geschikt huis.

Participatie

Onder participatie verstaat de gemeente Emmen het in staat zijn tot:

- het zich kunnen verplaatsen in en om de woning;
- het zich kunnen verplaatsen per vervoermiddel in de directe leefomgeving;
- het kunnen deelnemen aan sportieve activiteiten.

Beschermd wonen

Beschermd wonen betreft het wonen in een accommodatie van een instelling met daarbij behorende toezicht en begeleiding, gericht op het bevorderen van zelfredzaamheid en participatie, het psychisch en psychosociaal functioneren, stabilisatie van een psychiatrisch ziektebeeld, het voorkomen van verwaarlozing of maatschappelijke overlast of het afwenden van gevaar voor de cliënt of anderen, bestemd voor personen met psychische of psychosociale problemen, die niet in staat zijn zich op eigen kracht te handhaven in de samenleving.

Opvang

Opvang betreft het bieden van onderdak en begeleiding aan personen die de thuissituatie hebben verlaten, al dan niet in verband met risico's voor hun veiligheid als gevolg van huiselijk geweld, en niet in staat zijn zich op eigen kracht te handhaven in de samenleving.

Kortdurend verblijf

Cliënten die wegens hun beperkingen permanent toezicht nodig hebben, maar thuis wonen, kunnen met een indicatie voor kortdurend verblijf maximaal drie etmalen per week ergens anders logeren, zodat hun mantelzorgers, die permanent toezicht houden, vrijaf krijgen.

Mantelzorgcompliment

Tot slot is van belang dat maatschappelijke ondersteuning, zoals hierboven beschreven, ook ziet op het bevorderen van de mantelzorg. Ten aanzien hiervan bevat hoofdstuk 10 de voorwaarden om in aanmerking te komen voor een mantelzorgcompliment. Dit betreft geen maatwerkvoorziening zoals beschreven in de daaraan voorafgaande hoofdstukken. Het college ziet het mantelzorgcompliment als iets extra's en verstrekt dit dan ook als gift.

Hoe het college in voorkomende gevallen belangen weegt, volgt uit deze beleidsregels.

⁵ Op grond van de Wmo wordt ook begeleiding geboden ten behoeve van de zelfredzaamheid en participatie.

⁶ Waarmee niet bedoeld wordt dat op grond van de Wmo de ADL activiteiten worden overgenomen. De Wmo biedt indien noodzakelijk alleen begeleiding bij de uitvoering ADL activiteiten.

Hoofdstuk 2 – Procedurele bepalingen

Na de melding van de cliënt dient het college zo spoedig mogelijk, maar uiterlijk binnen zes weken, een onderzoek uit te voeren. Hierbij dient de cliënt de mogelijkheid geboden te worden om binnen zeven dagen na de melding een persoonlijk plan te overhandigen, waarin hij aangeeft welke maatschappelijke ondersteuning naar zijn idee het meest is aangewezen. Na afronding van het onderzoek dient het college een schriftelijke weergave van de uitkomsten van het onderzoek te verstrekken. Waarna de cliënt een aanvraag kan indienen. Hierop dient het college binnen twee weken te beslissen.

Spoedeisende gevallen

In spoedeisende gevallen gaat het college onverwijld over tot het verstrekken van een tijdelijke maatwerkvoorziening, in afwachting van de uitkomsten van het onderzoek. De noodzaak om een tijdelijke maatwerkvoorziening te verstrekken, zal slechts in bijzondere situaties aanwezig zijn. Als de cliënt in een situatie verkeert waarin uitstel van een maatregel niet mogelijk is, dient het college daarnaar te handelen en de cliënt in afwachting van de uitkomst van het onderzoek en de aanvraag tegemoet te komen.

Het niet tijdig – d.w.z. niet onverwijld – nemen van een beslissing tot verstrekking van een tijdelijke maatwerkvoorziening is een fictieve weigering, waartegen de cliënt op grond van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) bezwaar (al dan niet gepaard gaande met een verzoek om een voorlopige voorziening) en beroep kan aantekenen.

Toegang tot de maatschappelijke ondersteuning op grond van de Wmo wordt verleend via toeleiding naar een algemene voorziening of via verstrekking van een toekenningsbeschikking waaruit blijkt dat de persoon met hulpvraag in aanmerking komt voor een maatwerkvoorziening. De Wmo bevat een aantal wettelijk voorgeschreven bepalingen ten aanzien van de te volgen procedure. Zie artikel 2.3.2 en artikel 2.3.5. De gemeentelijke verordening beschrijft in hoofdstuk 2 vervolgens het proces van de toegang tot diverse vormen van maatschappelijke ondersteuning.

2.1 Melding en onderzoek

- Een melding door de cliënt wordt geregistreerd en schriftelijk door het college bevestigd. Zoals hierboven vermeld, kan in spoedeisende gevallen besloten worden onverwijld een tijdelijke maatwerkvoorziening in te zetten. Dit in afwachting van de uitkomsten van het onderzoek.
- Voorafgaand aan het onderzoek worden alle van belang zijnde en toegankelijke gegevens verzameld en wordt er zo spoedig mogelijk een gesprek ingepland.
- Voorafgaand aan het onderzoek dient het college de persoon met hulpvraag te wijzen op de mogelijkheid gebruik te maken van gratis cliëntondersteuning. Een cliëntondersteuner kan de cliënt in het gesprek helpen zijn hulpvraag te verwoorden en keuzes te maken. Ook is het voor een goed besluitvorming van essentieel belang dat de cliënt voldoende in staat is zijn situatie te onderkennen en in kaart te brengen met het oog op de mogelijkheden van maatschappelijke ondersteuning. Het is van belang dat de cliëntondersteuner het belang van de cliënt dient en dat de cliënt het gevoel heeft dat deze persoon naast hem staat en in de positie is om zijn belang te dienen. Als de cliënt twijfelt aan de objectiviteit van de cliëntondersteuner, mag hij de gecontracteerde organisatie verzoeken om een andere cliëntondersteuner. Uiteraard mag de cliënt ook zelf zijn ondersteuning organiseren (zoals het bij zijn aanvraag betrekken van naasten of wettelijke vertegenwoordigers).
- De cliënt wordt in de gelegenheid gesteld om binnen zeven dagen na de melding een persoonlijk plan te overhandigen waarin de cliënt mag aangeven welke vorm(en) van

maatschappelijke ondersteuning volgens hem het meest aangewezen is. Zoals blijkt uit de verordening kan worden afgezien van een gesprek/onderzoek indien de hulpvraag genoegzaam bekend is. Dit doet echter niet af aan de mogelijkheid tot het indienen van een persoonlijk plan.

- Het college onderzoekt vervolgens de behoeften, persoonskenmerken en voorkeuren van de cliënt, de mogelijkheden om op eigen kracht of met gebruikelijke hulp of met voorliggende voorzieningen in de vorm van algemene- of algemeen gebruikelijke voorzieningen zijn zelfredzaamheid of zijn participatie te handhaven of te verbeteren of te voorkomen dat hij een beroep moet doen op een maatwerkvoorziening. Ook worden de mogelijkheden onderzocht om met mantelzorg of met hulp van personen uit zijn sociaal netwerk of vrijwilligersdiensten te komen tot verbetering van zijn zelfredzaamheid of zijn participatie, om te voorkomen dat hij een beroep moet doen op een maatwerkvoorziening.
- Er dient uiteraard ook te worden afgewogen in hoeverre er mogelijkheden zijn om door middel van andere voorzieningen of door samen met zorgverzekeraars en zorgaanbieders als bedoeld in de Zorgverzekeringswet (Zvw) en andere partijen op het gebied van publieke gezondheid, jeugdhulp, onderwijs, welzijn, wonen, werk en inkomen, te voorzien in de behoefte aan maatschappelijke ondersteuning.
- Indien geen mogelijkheden gebleken zijn, door het benutten van de eigen kracht, door inzet van gebruikelijke hulp, mantelzorg, hulp vanuit het sociale netwerk, algemeen gebruikelijke voorzieningen, algemene voorzieningen, het verrichten van maatschappelijk nuttige activiteiten of een combinatie daarvan, wordt onderzocht of een maatwerkvoorziening een geschikte ondersteuningsvorm is.
- Hetgeen onderzocht wordt, wordt schriftelijk vastgelegd. Hiervan wordt tevens een exemplaar aan de cliënt overhandigd.

2.2 Advies en informatie

Nu de doelgroep van de Wmo ten aanzien van de Wmo 2007 is uitgebreid, zal er naar alle waarschijnlijkheid nog vaker een beroep gedaan worden op deskundigen teneinde de situatie van de cliënt in kaart te brengen. Dit borgt de zorgvuldigheid en leidt tot een overwogen beslissing. In bepaalde situaties is het noodzakelijk om onafhankelijk vast te laten stellen of er sprake is van een noodzaak voor de gevraagde ondersteuning.

De persoon met hulpvraag dient mee te werken aan dit deskundigenonderzoek, zodat het college tot een juiste beoordeling kan komen. Uit de jurisprudentie blijkt dat indien een aanvrager geen medewerking verleent, de aanvraag afgewezen mag worden op grond van de onmogelijkheid voldoende onderzoek te doen, mits het inderdaad zo is dat zonder dit deskundigenonderzoek de noodzaak niet vast te stellen is. Het college beoordeelt het deskundigenadvies en beschouwt het als leidend voor het door haar te nemen besluit.

Ten tijde van het onderzoek dient de persoon met hulpvraag het college te voorzien van voldoende gegevens die het mogelijk maken de aanvraag te beoordelen. Hierbij kan gedacht worden aan medische, maar ook aan financiële gegevens of aan medische indicatiegegevens op grond van de Wlz. Bij medische gegevens komt het vaak voor dat informatie van de behandelende sector noodzakelijk is. Dit kan – zeker als dit schriftelijk dient te geschieden - geruime tijd in beslag nemen. Dat werkt vertragend op de doorlooptermijn van de aanvraag. Ook in dit soort situaties kan met inschakeling van de aanvrager vaak sneller over de benodigde gegevens beschikt worden, met name indien de aanvrager aangeeft welk (grote) belang hij heeft bij het verstrekken van de gevraagde informatie aan de deskundige.

Overigens mag het opvragen van medische gegevens bij de behandelende sector uitsluitend plaatsvinden met toestemming van de aanvrager. Daarbij dient in de verklaring opgenomen te worden welke deskundige de gegevens opvraagt, bij welke behandelaren de gegevens opgevraagd worden, om welke gegevens het gaat en met welk doel.

2.3 De aanvraag

- Indien na het onderzoek blijkt dat een maatwerkvoorziening(en) de meest passende ondersteuningsvorm is, dient deze officieel te worden aangevraagd. Dit gebeurt door het invullen en indienen van een aanvraagformulier. Maar ook een ondertekend onderzoeksverslag kan dienen als aanvraagformulier.
- Het college verstrekt de goedkoopst adequate voorziening, zoals bedoeld in artikel 9 lid 5 van de verordening Wmo gemeente Emmen 2015.
- Tevens dient de keuze voor een Pgb aan de cliënt te worden medegedeeld en uitgelegd.
- Indien over wordt gegaan tot verstrekking van een maatwerkvoorziening wordt ook onderzocht en medegedeeld of de cliënt een bijdrage in de kosten verschuldigd is.
- Na verzending van de beschikking, draagt het college bij toekenning van een maatwerkvoorziening in natura zorg voor inzet van de juiste ondersteuning via de zorgaanbieder(s). Indien het de toekenning van een Pgb betreft, draagt het college zorg voor overheveling van het budget aan de SVB en verzending van de beschikking aan de SVB.

2.4 Herziening, intrekking en terugvordering

De cliënt dient het college te allen tijde op de hoogte te stellen van gewijzigde feiten en omstandigheden die van invloed kunnen zijn op het recht op maatschappelijke ondersteuning. Het kan bijvoorbeeld gaan om een verbetering of verslechtering van de gezondheidssituatie, gezinsuitbreiding of bijvoorbeeld een verhuizing.

Artikel 2.3.10 lid 1 van de wet en artikel 21 lid 2 en lid 3 van de Wmo verordening 2015 bepalen wanneer een reeds toegekende voorziening kan worden herzien of ingetrokken. Het college heeft als gevolg hiervan ook bevoegdheden tot terugvordering, zie artikel 2.4.10 van de wet en artikel 21 lid 4 tot en met 7 van de verordening.

Hoofdstuk 3 - Verstrekkingwijzen en bijdragen

Ondersteuning op grond van de Wmo kan op verschillende wijze(n) plaatsvinden.⁷ Zoals eerder aangegeven, verdienen algemene voorzieningen vanwege het laagdrempelige karakter hiervan zoveel mogelijk de voorkeur. De wetgever heeft beoogd om waar het kan, zoveel mogelijk middels algemene voorzieningen te verstrekken. Indien gebruikmaking van een algemene voorziening niet leidt tot een geschikte oplossing en ook andere oplossingen niet passend worden geacht, overweegt het college of de cliënt in aanmerking komt voor een maatwerkvoorziening.

De wet definieert een maatwerkvoorziening vervolgens als een op de behoeften, persoonskenmerken en mogelijkheden van een persoon afgestemd geheel van diensten, hulpmiddelen, woningaanpassingen en andere maatregelen:

1. ten behoeve van zelfredzaamheid, daaronder begrepen kortdurend verblijf in een instelling ter ontlasting van de mantelzorger, het daarvoor noodzakelijke vervoer, alsmede hulpmiddelen, woningaanpassingen en andere maatregelen;
2. ten behoeve van participatie, daaronder begrepen het daarvoor noodzakelijke vervoer, alsmede hulpmiddelen en andere maatregelen;
3. ten behoeve van beschermd wonen en opvang.

Een maatwerkvoorziening is altijd een op de persoonskenmerken en behoeften van de persoon met hulpvraag afgestemd aanbod van ondersteuning. De wet biedt de mogelijkheid om een maatwerkvoorziening in natura te bieden of over te gaan tot verstrekking van een persoonsgebonden budget.

3.1 Maatwerk in de vorm van een voorziening in natura

De eerste mogelijkheid is de maatwerkvoorziening in natura. Daarmee wordt bedoeld dat de gemeente de aanvrager een voorziening verstrekt, die hij of zij kant en klaar krijgt of rechtstreeks aan de leveranciers van die voorziening betaalt. Bijvoorbeeld schoonmaakondersteuning zoals rechtstreeks geleverd door de schoonmaakondersteuner, begeleiding geleverd door de door de gemeente gecontracteerde instelling, een scootmobiel of een rolstoel.

Met de voorziening die de cliënt in natura krijgt, wordt hij/zij in staat gesteld zelfredzaam te zijn of te kunnen participeren. Een maatwerkvoorziening kan ook een passende bijdrage leveren ten aanzien van de behoefte aan beschermd wonen en opvang en aan het realiseren van een situatie waarin de persoon met hulpvraag in staat wordt gesteld zich zo snel mogelijk weer op eigen kracht te handhaven in de samenleving.

3.2 Maatwerk in de vorm van een persoonsgebonden budget

De tweede verstrekkingvorm is de in artikel 2.3.6. van de wet gestelde mogelijkheid van een persoonsgebonden budget (Pgb). Artikel 15 van de Wmo verordening 2015 bevat nadere regels omtrent het verstrekken van een Pgb. Het kan ook hierbij gaan om voorzieningen ten behoeve van de zelfredzaamheid of participatie, alsmede om het bieden van beschermd wonen of opvang. Bij het onderzoek moet de cliënt er op worden gewezen welke mogelijkheden er zijn om een Pgb aan te vragen en wat de gevolgen zijn van de keuze (artikel 2.3.2. lid 6, Wmo 2015).

Afwegingskader

- In artikel 2.3.6, lid 1 is vastgelegd als de cliënt dit wenst, het college een Pgb verstrekt.

⁷ Indien een persoon in aanmerking komt voor een algemene voorziening is officieel geen sprake van verstrekking, omdat hiervoor door de gemeente geen toekenningsbeschikking wordt afgegeven.

Vervolgens wordt beoordeelt of aan de voorwaarden voor het vertrekken van een Pgb wordt voldaan. Deze voorwaarden staan in het tweede lid van artikel 2.3.6. genoemd

- De eerste voorwaarde is dat de cliënt, in staat moet zijn om op eigen kracht tot een redelijke waardering van zijn belangen ter zake dan wel met hulp uit zijn sociale netwerk of van zijn vertegenwoordiger in staat is te achten de aan een persoonsgebonden budget verbonden taken op verantwoorde wijze uit te voeren. De cliënt moet in staat zijn een contract aan te gaan, moet een zorgverlener kunnen kiezen die aan de zorgvraag kan voldoen, deze kunnen aansturen en moet de administratie met betrekking tot de verleende zorg kunnen bijhouden. Het gaat hierbij overigens niet om het kunnen beheren van het budget zelf. Dat gebeurt door de SVB. Als de cliënt 4 of meer dagen per week ondersteuning inkoop, is hij als werkgever aan te merken met de daarbij behorende verplichtingen. Deze werkgevers taken moeten ook uitgevoerd kunnen worden. Kan de cliënt de genoemde taken niet zelf uitvoeren, dan kan hij zich ook laten bijstaan door iemand uit zijn sociaal netwerk, of door bijvoorbeeld zijn vertegenwoordiger (bewindvoerder, gemachtigde, mentor). Aan een eventuele derde wordt ook de eis gesteld dat hij in staat is om de taken die bij het Pgb behoren te kunnen uitvoeren. Het is niet toegestaan dat de zorgaanbieder het Pgb beheert. Dit kan leiden tot ongewenste belangenverstrengeling. Er kan een uitzondering worden gemaakt in de situatie dat de wettelijk vertegenwoordiger ook de ondersteuning uitvoert.
- Degene aan wie het Pgb is toegekend, blijft verantwoordelijk voor het budget en de besteding daarvan. Mocht er budget teruggevorderd worden, dan wordt dit teruggevorderd van de cliënt en niet van de derde die het Pgb beheert.
- De tweede voorwaarde betreft de motivering door de aanvrager. Van belang hierbij is dat het duidelijk is dat het de beslissing van de aanvrager zelf is om voor Pgb te kiezen en niet van bijvoorbeeld de aanbieder of een vertegenwoordiger. Wanneer de cliënt het verzoek terecht heeft gemotiveerd, kan het verzoek niet op grond van de motiveringseis worden geweigerd. Hiervan kan worden afgeweken als er sprake is van mentorschap of curatele.
- De derde voorwaarde is dat de maatwerkvoorziening die met het Pgb ingekocht wordt veilig, doeltreffend en cliëntgericht is. De kwaliteit van de ingekochte ondersteuning moet goed zijn. Bij de beoordeling hiervan moet worden gekeken of de maatwerkvoorziening die wordt ingekocht, geschikt is voor het doel waarvoor het Pgb wordt verstrekt. Dit kan blijken uit de overeenkomst die met de ondersteuner wordt afgesloten. Is volgens de overeenkomst de aanbieder in staat om de noodzakelijke ondersteuning veilig, doeltreffend en op de cliënt gericht, te verzorgen. In artikel 18 van de Verordening staan kwaliteitseisen genoemd.
- Naast de genoemde voorwaarden, kent de Wmo 2015 twee weigeringsgronden. Deze zijn opgenomen in artikel 2.3.6 vijfde lid van de wet:
 - Voor zover de kosten van het Pgb hoger zijn dan de door het college te kunnen verstrekken voorziening in natura wordt het Pgb geweigerd.
 - Indien de cliënt een duurdere voorziening wenst dan de door het college als adequaat bevonden, verstrekt het college een Pgb ter hoogte van het bedrag van de maatwerkvoorziening. De cliënt wordt in de gelegenheid gesteld het meerdere zelf bij te betalen.
- Het college zal ook geen Pgb verstrekken indien er de afgelopen drie jaren voorafgaande aan het onderzoek toepassing is gegeven aan artikel 2.3.10 eerste lid onder a., d. en e. van de wet. Het artikel vermeldt het volgende:
 - a. De cliënt heeft onjuiste of onvolledige gegevens verstrekt en de verstrekking van juiste of volledige gegevens zou tot een andere beslissing hebben geleid.

- d. De cliënt voldoet niet aan de aan het persoonsgebonden budget verbonden voorwaarden.
 - e. De cliënt gebruikt het persoonsgebonden budget voor een ander doel.
- Er wordt tevens geen Pgb verstrekt voor zover dit is bedoeld voor ondersteunings- of administratiekosten. Het Pgb ziet niet op het financieren van de kosten van een vertegenwoordiger, zoals een bemiddelingsbureau.
 - Naast deze uitzonderingen komt het voor dat bij een aanvrager met een zeer progressief ziektebeeld al op voorhand vast staat dat binnen korte tijd vervanging van de voorziening nodig is, wellicht daarna weer. Het is dan ook de vraag of deze situatie zich wel leent voor een Pgb. Dit zal per situatie beoordeeld dienen te worden. Er dient immers steeds sprake te zijn van een langdurige noodzaak tot ondersteuning.
 - De cliënt (budgethouder) krijgt zelf de regie over de geleverde maatschappelijke ondersteuning en tevens krijgt hij de verantwoordelijkheid voor de geleverde ondersteuning. Het college kan periodiek in gesprek gaan met de cliënt (budgethouder) over de behaalde resultaten met het persoonsgebonden budget.
 - Het college bepaalt de omvang van het Pgb. De omvang is vastgelegd in het Uitvoeringsbesluit maatschappelijke ondersteuning gemeente Emmen 2016.

Vereisten Pgb

Bij beschikking maakt het college zijn besluit aan de aanvrager bekend. In deze beschikking vermeldt het college wat de omvang van het Pgb is en voor hoeveel jaar het Pgb bedoeld is. Om volstrekt duidelijk te laten zijn wat met het Pgb dient te worden bekostigd en meer precies: aan welke vereisten de aan te schaffen voorziening dient te voldoen, wordt zo nauwkeurig mogelijk omschreven voor welk resultaat het Pgb wordt aangewend, welke kwaliteitseisen gelden, wat de hoogte van het Pgb is en hoe hiertoe is gekomen, wat de duur is van de verstrekking waarvoor het Pgb is bedoeld, en de wijze van facturering en van verantwoording van de besteding van het Pgb.

Hoogte Pgb

In het uitvoeringsbesluit maatschappelijke ondersteuning gemeente Emmen 2015, is vastgelegd dat een gedifferentieerd Pgb tarief wordt gehanteerd. Als zorg wordt ingekocht bij een gecontracteerde aanbieder, of een daarmee vergelijkbare aanbieder, geldt voor het Pgb dat het tarief wordt vastgesteld op 100% van het tarief dat met de gecontracteerde aanbieders is overeengekomen. Als de ondersteuning wordt verricht door derden die niet tot het sociale netwerk horen, wordt het tarief vastgesteld op 75% van het tarief van een gecontracteerde aanbieder. Indien de ondersteuning wordt verleend door iemand uit het sociale netwerk, geldt een tarief van 50%.

Verantwoordingsvrij bedrag

Het is mogelijk om een zogenaamd verantwoordingsvrij bedrag in te voeren. Dit bedrag wordt zonder dat er verantwoording hoeft te worden afgelegd door de SVB uitbetaald. In het kader van het overgangsrecht gold in het jaar 2015 nog een verantwoordingsvrij bedrag voor de ondersteuning geboden in het kader van de taken die vanuit de AWBZ zijn overgekomen naar de gemeente. Emmen kende in verband met de Wmo geen verantwoordingsvrij bedrag. Vanaf 1 januari 2016 wordt het verantwoordingsvrije bedrag binnen de Wmo, dus ook voor de taken die vanuit de AWBZ zijn overgeheveld, niet meer toegepast.

Trekkingsrecht

Anders dan onder de Wmo 2007 het geval was, wordt een Pgb niet langer uitbetaald op rekening van de cliënt. Het Pgb vindt plaats onder trekkingsrecht. Dit betekent dat het college het Pgb op de rekening van de Sociale Verzekeringsbank (SVB) stort, zodat de SVB, na diverse checks, de betalingen vervolgens aan de zorgverlener of zorginstelling verricht. Zowel de cliënt (budgethouder) als de gemeente krijgt

inzicht in de besteding van het Pgb en zij ontvangen overzichten, waarin duidelijk wordt hoeveel van het Pgb waaraan is besteed en wat er nog van over is. Na afloop van ieder kalenderjaar verstrekt de SVB een totaaloverzicht van de bestedingen. Niet bestede bedragen worden teruggestort aan de gemeente.⁸

3.3 Persoonsgebonden budget voor ondersteuning vanuit het sociale netwerk

Op grond van artikel 2.3.6. lid 2 van de wet en artikel 15 lid 5 van de Wmo verordening 2015 kan een Pgb ook worden verstrekt voor het betrekken van ondersteuning van een persoon die behoort tot het sociale netwerk. Tot het sociale netwerk worden gerekend de personen uit de huiselijke kring en andere personen met wie iemand een sociale relatie onderhoudt. Met dat laatste worden personen bedoeld met wie de cliënt regelmatig contacten onderhoudt, zoals mantelzorgers, burens, (mede)leden van een vereniging etc.

Uitgangspunt bij uitvoering van de maatschappelijke ondersteuning door het sociale netwerk is dat er toegewerkt wordt naar een niveau waarin de persoon met hulpvraag voldoende zelfredzaam is en voldoende kan participeren. Dat wil zeggen dat de persoon mee kan doen aan de samenleving. Indien het sociale netwerk hiertoe tijdelijk kan ondersteunen, kan het college overwegen hiervoor een Pgb te verstrekken.

Een argument kan bijvoorbeeld zijn dat de mantelzorger minder gaat werken om de benodigde hulp te kunnen bieden. De wetgever is van mening geweest dat inzet van het sociaal netwerk waardevol is, en zij acht het wenselijk dat beloning daarvan met een persoonsgebonden budget beperkt blijft tot die gevallen waarin dit aantoonbaar tot minstens even goede en effectieve ondersteuning leidt en aantoonbaar doelmatiger is. Zo kan ondersteuning voor een kind in een gezinssituatie door ouders vaak beter georganiseerd worden via een Pgb dan via bijvoorbeeld professionele zorg vanuit een zorgorganisatie. De ouders hebben vaak meer grip op en regie over de zorgmomenten en zo kan de ondersteuning beter worden afgestemd op de dagelijkse gang van zaken in het gezin. Het dient hierbij wel te gaan om boven gebruikelijke vormen van ondersteuning. Het college verstrekt geen Pgb voor ondersteuning welke echtgenoten, ouders, inwonende kinderen of andere huisgenoten elkaar naar algemeen aanvaarde opvattingen in alle redelijkheid geven.

Het college is echter, zoals hierboven aangegeven, van mening, dat ondersteuning door het sociale netwerk zoveel mogelijk gericht dient te zijn op een verbetering van de situatie. Als de inzet van andere ondersteuningsvormen, dat wil zeggen gebruikmaking van algemeen gebruikelijke- of algemene voorzieningen, dit eerst mogelijk maken, dan wordt van de persoon met beperkingen verwacht hiervan gebruik te maken.

Afwegingskader

- De inzet van ondersteuning door een persoon/personen uit het sociale netwerk dient te leiden tot minstens even goede en effectieve ondersteuning dan de inzet van ondersteuning door een professional.
- De zorg die de persoon uit het sociale netwerk verricht valt niet onder de gebruikelijke hulp die van de persoon verwacht wordt. Er dient sprake te zijn van bovengebruikelijke hulp.
- Indien de beperkingen door middel van gebruikmaking van andere ondersteuningsvormen, bijvoorbeeld algemeen gebruikelijke- of algemene voorzieningen doen verminderen of wegnemen en hiermee dus een gewenst niveau van zelfredzaamheid of participatie bereikt kan worden, wordt van de persoon met beperkingen verwacht hiervan gebruik te maken. Dit

⁸ Sociale Verzekeringsbank, brochure Trekkingsrecht in het Pgb vanaf 2015, augustus 2014.

betekent dat het college geen Pgb zal verstrekken voor ondersteuning vanuit het sociale netwerk.

Het kan voorkomen dat een persoon met beperkingen reeds lange tijd gewend is om ondersteund te worden door personen uit zijn sociale netwerk. Dit doet echter niet af aan bovenstaande. Vanuit de Wmo wordt maatschappelijke ondersteuning geboden, indien voorliggende oplossingen niet passend gebleken zijn. Hierbij dient in ogenschouw te worden genomen dat voorliggende oplossingen die door de cliënt als niet wenselijk beschouwd worden, niet per definitie betekenen dat deze niet tot een gewenst resultaat leiden. Hier dient een objectieve beoordeling aan ten grondslag te liggen.

3.4 Bijdrage voor gebruikmaking van maatwerkvoorzieningen

Bij gebruikmaking van een maatwerkvoorziening, met uitzondering van de rolstoel en de ritbijdrage bij gebruikmaking van het collectief vervoer, is de cliënt een bijdrage verschuldigd op grond van artikel 2.1.4 lid 1 sub b van de wet en artikel 16 lid 1 sub b Wmo verordening gemeente Emmen 2015. Nadere regels omtrent de te betalen bijdrage zijn opgenomen in het Uitvoeringsbesluit Wmo gemeente Emmen 2016.

3.5 Tegemoetkoming wegens meerkosten

Het college kan ook een tegemoetkoming wegens meerkosten verstrekken. Deze verstrekking vormt betreft geen maatwerkvoorziening in natura of in de vorm van een Pgb, maar een tegemoetkoming wegens door de cliënt als gevolg van zijn of haar beperkingen te maken meerkosten. Het gaat bijvoorbeeld om meerkosten wegens het moeten verhuizen, of meerkosten wegens extra gebruik van de eigen auto ten opzichte van de periode voordat de beperkingen ontstonden. In het Uitvoeringsbesluit Wmo gemeente Emmen 2015 is opgenomen welke forfaitaire bedragen het college kan verstrekken.

Hoofdstuk 4 – Afwegingskader

Per hulpvraag geldt een algemeen afwegingskader. Uit dit afwegingskader blijkt dat het college eerst beoordeelt in hoeverre andere wetgeving, eigen kracht, gebruikelijke hulp, mantelzorg, het sociale netwerk, algemeen gebruikelijke voorzieningen, algemene voorzieningen of het verrichten van maatschappelijk nuttige activiteiten kunnen leiden tot het verminderen of het wegnemen van de beperkingen.⁹ Dit betekent dat elke hulpvraag vanuit dezelfde invalshoek wordt benaderd en meldingen op identieke wijze worden onderzocht. Van belang is echter dat persoonskenmerken, behoeften en voorkeuren van de cliënt altijd een nadrukkelijke rol spelen binnen dit onderzoek¹⁰. Ogenscheinlijk dezelfde situaties, kunnen bij nader onderzoek naar de omstandigheden waarin de cliënt verkeert leiden tot verschillende oplossingen. Hieronder volgt verdere uitwerking van dit algemene afwegingskader.

1. Andere wetgeving

Kunnen de beperkingen worden verminderd of weggenomen door een beroep te doen op andere wetgeving?

Het college beoordeelt allereerst in hoeverre andere wetgeving voorziet in een oplossing voor de hulpvraag.

Indien andere wetgeving, zoals de Zorgverzekeringswet (Zvw), de Wet langdurige zorg (Wlz), de Jeugdwet, de Participatiewet of de Wet op de kinderopvang, voorziet in een oplossing ten aanzien van de ondervonden beperkingen, zal het college van de cliënt verlangen om zich tot de met uitvoering van die wet belaste instelling/organisatie te wenden. Elke wet beoogt een ander doel en het is logischerwijs niet de bedoeling dat de met uitvoering van wetgeving belaste organisaties dit door elkaar laten lopen.

Voorbeelden:

De cliënt vraagt op grond van de Wmo in aanmerking te komen voor een rolstoel, met als doel deze rolstoel voor incidentele uitstapjes te gebruiken. De cliënt dient hiervoor een beroep op de Zvw te doen.

De cliënt die een beroep doet op de Wmo ten aanzien van het kunnen zorgen voor de kinderen, wordt allereerst verwezen naar de mogelijkheden op grond van de Wet op de kinderopvang.

Indien er in uitzonderlijke gevallen onduidelijkheid bestaat over de vraag of een andere wettelijke regeling voorziet in het bieden van een oplossing voor de hulpvraag én het betreft een spoedeisende situatie, kan de gemeente besluiten om op grond van de Wmo maatschappelijke ondersteuning voor tijdelijke duur in te zetten.¹¹

2. Eigen kracht

Kunnen de beperkingen worden verminderd of weggenomen op eigen kracht, waaronder eigen oplossingen.

Het college beoordeelt in hoeverre de cliënt op eigen kracht in staat is om zijn beperkingen te verminderen of weg te nemen. Hiermee wordt bedoeld het organiseren en realiseren van eigen oplossingen.

Voorbeelden:

De cliënt is wegens zijn of haar beperkingen niet langer in staat om stand af te wassen. Als een oplossing gevonden kan worden in zittend afwassen, mag van de cliënt worden verwacht om zijn of haar werkzaamheden hierop aan te passen.

Indien gevraagd wordt om in aanmerking te komen voor een woningaanpassing, maar een

⁹ Zie artikel 1.2.1 sub a Wmo.

¹⁰ Zie artikel 2.3.2 lid 4 Wmo.

¹¹ Memorie van toelichting Wmo 2015, pagina 29.

herindeling van het meubilair maakt het kunnen wonen in een geschikt huis nog mogelijk, dan geldt ook dat dit prevaleert boven maatschappelijke ondersteuning op grond van de Wmo. Een cliënt die een beroep doet op begeleiding omdat er beperkingen zijn ten aanzien van het bijhouden en het nakomen van zijn of haar gemaakte afspraken, wordt allereerst verwezen naar een agenda beheersysteem op de eventueel aanwezige computer/laptop of naar een agenda-app zoals te downloaden via de eventueel in het bezit zijnde smartphone.

3. Gebruikelijke hulp

Kunnen de beperkingen worden verminderd of weggenomen met gebruikelijke hulp? Het college beoordeelt bij elke hulpvraag of er sprake is van gebruikelijke hulp.

Onder gebruikelijke hulp wordt verstaan hulp die naar algemeen aanvaarde opvattingen in redelijkheid mag worden verwacht van de echtgenoot, ouders, inwonende kinderen of andere huisgenoten. Voor gebruikelijke hulp wordt als regel geen maatschappelijke ondersteuning verleend.

In onze samenleving wordt het normaal geacht dat de inwonende partner, ouders, kinderen of andere huisgenoten waar nodig en mogelijk hun rol nemen in het huishouden, zeker daar waar er sprake is van een huisgenoot met een beperkte zelfredzaamheid. Of er sprake is van inwonendheid wordt naar de concrete feitelijke situatie beoordeeld.

Bij het beoordelen of er sprake is van gebruikelijke hulp is het van belang om toeval en willekeur te voorkomen. Het hangt af van de sociale relatie welke zorg mensen elkaar moeten bieden, Hoe intiemer de relatie, des te meer zorg mensen elkaar horen te geven. Als het gebruikelijk is dat mensen elkaar in een bepaalde situatie zorg bieden, bijvoorbeeld ouders aan hun kinderen, is dat niet vrijblijvend met betrekking tot maatschappelijke ondersteuning.

Per situatie zal dan ook beoordeeld moeten worden in hoeverre de persoon waarmee de persoon met beperking een huishouden voert, daadwerkelijk in staat is tot het verlenen van gebruikelijke hulp. Als er sprake is van een zeer korte levensverwachting, zal dit een reden kunnen zijn om geen gebruikelijke hulp van toepassing te achten.

Echtgenoten/ouders/huisgenoten:

Van echtgenoten, ouders en huisgenoten (18+) mag in beginsel worden verwacht dat zij naast bezigheden zoals een fulltime baan of fulltime studie, in staat worden geacht tot het verrichten van gebruikelijke hulp. Dit kan bijvoorbeeld gaan om het verrichten van huishoudelijke werkzaamheden, maar ook om het bieden van begeleidingshandelingen die meelopen in het normale patroon van dagelijkse begeleiding van ouders aan een kind.

Als er sprake is van fysieke afwezigheid van de huisgenoot gedurende een aantal dagen of nachten per week en de huisgenoot is op die momenten dus niet in staat om gebruikelijke hulp te verlenen, kan het college ondersteuning inzetten voor de niet uitstelbare taken. Bij het overnemen van huishoudelijke taken betekent dit dat schoonmaakwerkzaamheden die niet kunnen blijven liggen overgenomen kunnen worden. Van de huisgenoot wordt vervolgens verwacht om de uitstelbare taken te verrichten zodra hij niet langer afwezig is.

Kinderen:

Wanneer het gebruikelijke hulp door een inwonend kind betreft, is het van belang dat acht wordt geslagen op het vermogen van het desbetreffende kind wat betreft het verrichten van licht huishoudelijk werk. Er is een zorgvuldige afweging vereist, waarbij rekening wordt gehouden met wat op een bepaalde leeftijd als bijdrage van een kind verwacht mag worden, de ontwikkelingsfase van het specifieke kind en het feitelijke vermogen van het desbetreffende kind om een bijdrage te leveren. De inzet van kinderen mag niet ten koste gaan van hun welbevinden en ontwikkeling, waaronder schoolprestaties.

Tot 18 jaar mag in algemene zin echter van kinderen worden verwacht dat zij hun bijdragen leveren door bijvoorbeeld hun eigen kamer schoon te houden en/of door hand- en spandiensten te verrichten, zoals het doen van (kleine) boodschappen, het helpen bij de afwas.

Begeleiding:

Bij begeleiding is het noodzakelijk onderscheid te maken tussen kortdurende en langdurige situaties.

Hoofdregels:

1. Als er sprake is van een kortdurende situatie, wordt van de echtgenoot, ouder of inwonende huisgenoot verwacht gebruikelijke hulp te verlenen voor die periode. Het gaat hierbij om een periode van maximaal 3 maanden.
2. Als er sprake is van een chronische situatie, wordt van de echtgenoot, ouder of inwonende huisgenoot verwacht gebruikelijke hulp te verlenen voor zover dit geschiedt op basis van algemeen aanvaarde maatstaven.

Het gaat hierbij om:

- het bieden van begeleiding op het gebied van de maatschappelijke participatie;
- het begeleiden van de cliënt bij het normaal maatschappelijk verkeer binnen de persoonlijke levenssfeer zoals het bezoeken van familie/vrienden, huisarts enzovoort;
- het bieden van hulp bij of het overnemen van taken die bij een gezamenlijk huishouden horen, zoals het doen van de administratie. Van de persoon zonder beperkingen mag worden verwacht deze taken over te nemen indien de cliënt hiertoe wegens zijn beperkingen niet langer in staat is.

Ook het leren omgaan door derden, zoals familie en vrienden, met de persoon met beperkingen (waarmee ook wordt bedoeld kinderen met beperkingen) valt onder gebruikelijke hulp.

Ouders-kinderen:

Betreft het gebruikelijke hulp van ouders aan kinderen, dient het college te beoordelen in hoeverre de hulp in vergelijking tot gezonde kinderen van dezelfde leeftijdscategorie substantieel wordt overschreden. De gebruikelijke hulp van een ouder aan de begeleiding van een kind wordt gesteld op de omvang van de begeleiding die voor een kind van die leeftijd noodzakelijk is binnen de bandbreedte van het normale ontwikkelingsprofiel.

Ouderlijk toezicht ten aanzien van kinderen is gebruikelijke hulp. Kinderen (met of zonder ziekte of handicap) hebben ouderlijk toezicht nodig. Dit toezicht wordt anders naarmate een kind zich ontwikkelt. Boven gebruikelijke begeleiding komt bij kinderen tot 3 jaar zelden voor. Kinderen in deze leeftijd hebben volledige verzorging en begeleiding van een ouder nodig. Toch kan er sprake zijn van boven gebruikelijk toezicht. Boven gebruikelijk toezicht is toezicht dat nodig is wegens de aandoeningen, stoornissen, of beperkingen van het kind en is aanvullend op gebruikelijk ouderlijk toezicht. Het ziet bijvoorbeeld op toezicht en aansturen op gedrag vanwege een aandoening, stoornis of beperking of op het bieden van fysieke zorg zodat tijdig kan worden ingegrepen bij bijvoorbeeld complicaties bij een ziekte.

Er dient altijd gekeken te worden naar wat aan tijdsbesteding bij die activiteit bij een gezond persoon gebruikelijk is. Daarbij omvat gebruikelijke hulp de hulp die iedereen nodig heeft (hulp bij het wassen, eten en dergelijke). Het kan soms ook gaan om hulp die niet standaard aan kinderen wordt geboden, zoals het geven van medicijnen of het injecteren. Van boven gebruikelijke hulp is sprake indien personen elkaar bij ziekte of handicap langdurig meer hulp bieden dan binnen de sociale relatie gewoon is.

Voorbeelden:

Indien een cliënt als gevolg van zijn of haar beperkingen niet langer in staat is tot het uitvoeren van de huishoudelijke werkzaamheden, wordt van de leefeenheid - de persoon met wie de persoon met beperkingen een huishouden deelt - verwacht om de huishoudelijke werkzaamheden voor haar rekening te nemen. Het niet gewend zijn om bepaalde taken uit te voeren, doet hier niet aan af.

Als de cliënt begeleiding vraagt bij het beheren van de administratie, of het wassen van kleding, wordt eerst beoordeeld in hoeverre de huisgenoten hiertoe in staat zijn.

4. Mantelzorg

Kunnen de beperkingen worden verminderd of weggenomen met mantelzorg?

Het college beoordeelt bij elke hulpvraag of er sprake is van mantelzorg.

Bij het verlenen van mantelzorg gaat het om iets extra's dat qua duur en qua intensiteit de normale gang van zaken overstijgt. Het dient te gaan om hulp die verder gaat dan de hulp die mensen elkaar geacht worden te geven op basis van algemeen aanvaarde opvattingen over wat gebruikelijke hulp is. Het gaat hierbij nadrukkelijk niet om hulp die wordt verleend in de uitoefening van een hulpverlenend beroep. Mantelzorg is niet het bieden van gebruikelijke hulp. Mantelzorg overstijgt de gebruikelijke hulp. Van belang is de balans tussen draagkracht en draaglast van de mantelzorger, waar nodig en mogelijk ontvangt de mantelzorger ondersteuning.

Het is van belang om mantelzorg te onderscheiden van vrijwilligerswerk. Vrijwilligerswerk wordt doorgaans gedefinieerd als werk dat in enig georganiseerd verband, onverplicht en onbetaald wordt verricht ten behoeve van anderen of de samenleving.

Voorbeelden:

Er is sprake van mantelzorg indien de cliënt niet langer in staat is huishoudelijke taken uit te voeren en dit door de buurvrouw/buurman structureel wordt overgenomen. Mantelzorg betreft ook de situatie waarbij een familielid begeleiding biedt aan de cliënt ten aanzien van bijvoorbeeld het zich verplaatsen per vervoermiddel of het kunnen opvoeden van de kinderen.

5. Sociale netwerk

Kunnen de beperkingen worden verminderd of weggenomen met hulp van andere personen uit zijn sociale netwerk?

Het college beoordeelt bij elke hulpvraag in hoeverre er hulp geboden wordt of kan worden vanuit het sociale netwerk.

De wet omschrijft het sociale netwerk als personen uit de huiselijke kring of andere personen met wie de cliënt een sociale relatie onderhoudt.¹² Onder huiselijke kring dient volgens de wet te worden verstaan een familielid, een huisgenoot of een mantelzorger. Andere personen met wie de cliënt een sociale relatie onderhoudt betreft personen met wie de cliënt regelmatig contacten onderhoudt, zoals burens of medeleden van een vereniging.¹³ De vraag of er personen in het sociale netwerk zijn aan wie de cliënt hulp zou kunnen en mogen vragen wordt volgens de wetgever als redelijk beschouwd.

Van belang is dat vraagverlegenheid van de cliënt en handelingsverlegenheid bij personen uit het sociale netwerk dienen te worden doorbroken. Daarom is het goed om hier nadrukkelijk bij stil te staan tijdens het onderzoek zoals verricht wordt na de melding.

¹² Artikel 1.1.1. Wmo 2015

¹³ Memorie van toelichting Wmo 2015, pagina 101.

Er dient bij de afweging ook altijd gekeken te worden naar eventuele zorg die ingezet wordt door vrijwilligers, maatjes, buurthuis, telefooncirkel, etc. zie ook de sociale kaart van de wijk.

Voorbeelden:

Indien de cliënt wegens zijn beperkingen niet in staat is tot het doen van de boodschappen, of niet in staat is tot het zelfstandig bezoeken van instanties, zal het college onderzoeken of een beroep op de burens of vrienden tot de opties behoort.

Ook als de cliënt tijdelijk niet in staat is zich per vervoermiddel te verplaatsen binnen de eigen leefomgeving, mag van de cliënt verwacht worden om binnen het sociale netwerk om hulp te vragen.

6. Algemeen gebruikelijke voorzieningen

Kunnen de beperkingen worden verminderd of weggenomen met algemeen gebruikelijke voorzieningen?

Het college beoordeelt bij elke hulpvraag of de cliënt gebruik kan maken van algemeen gebruikelijke voorzieningen.

Een algemeen gebruikelijke voorziening is een voorziening die niet speciaal bedoeld is voor mensen met een beperking en die algemeen verkrijgbaar is en die niet of niet veel duurder is dan vergelijkbare producten. Het college dient ten aanzien van algemeen gebruikelijke voorzieningen wel te onderzoeken in hoeverre de cliënt hier gebruik van kan maken. Indien de cliënt wegens een gebrek aan financiële middelen geen gebruik kan maken van een algemeen gebruikelijke voorziening, kan het onredelijk zijn om gebruikmaking hiervan van de cliënt te verwachten.

Als iemand beschikt over algemeen gebruikelijke zaken, maar deze in verband met zijn beperkingen of problemen niet meer afdoende zijn, kan er mogelijk wel aanleiding zijn om een voorziening te treffen.

Voorbeelden:

De cliënt meldt zich met een verzoek om in aanmerking te komen voor een woonvoorziening in de vorm van centrale verwarming. Centrale verwarming in een woning wordt echter beschouwd als een algemeen gebruikelijke voorziening. Dit geldt in beginsel ook voor de fiets met trapondersteuning en de kinderopvang op basis van de Wet op de kinderopvang.

7. Algemene voorzieningen en maatschappelijk nuttige activiteiten

Kunnen de beperkingen worden verminderd of weggenomen met algemene voorzieningen die de gemeente zelf heeft georganiseerd, of commerciële initiatieven die als algemene voorziening kunnen dienen, of door het verrichten van maatschappelijk nuttige activiteiten?

Het college beoordeelt of er algemene voorzieningen zijn waarvan de cliënt gebruik kan maken.

Algemene voorzieningen worden door de wet gedefinieerd als een aanbod van diensten, of activiteiten dat zonder voorafgaand onderzoek naar de behoeften, persoonskenmerken en mogelijkheden van de gebruikers toegankelijk is, en dat is gericht op maatschappelijke ondersteuning.

Maatschappelijk nuttige activiteiten zijn activiteiten die bijdragen aan de zelfredzaamheid of participatie van de cliënt en daarnaast iets bijdragen aan de samenleving.

Voorbeelden:

Het kan ook gaan om een algemene wasvoorziening, een rolstoelpool of een algemene voorziening in de vorm van een vrijwilligersdienst bij welke de cliënt om ondersteuning kan verzoeken.

Het verrichten van een maatschappelijk nuttige activiteit is bijvoorbeeld het vervullen van een rol in een buurthuis, of in de kantine van een sportvereniging. Indien uit het onderzoek blijkt dat iemand eenzaam is en uit zijn sociaal isolement zou kunnen komen door een actieve rol te vervullen in een buurthuis, zou het verrichten van die activiteit in zijn behoefte, het verminderen van de eenzaamheid, kunnen voorzien.

Maatwerk?

Als de onder 1 t/m 7 aangedragen oplossingen niet leiden tot het verminderen of wegnemen van de beperkingen, zal het college beoordelen of de cliënt in aanmerking dient te komen voor een maatwerkvoorziening. Onderhavige hoofdstukken bevatten een afwegingskader per resultaat.

Hoofdstuk 5. Zelfredzaamheid

Indien de cliënt onvoldoende zelfredzaam is en hij dit niet op eigen kracht, met gebruikelijke hulp, met mantelzorg of met hulp van andere personen uit zijn sociale netwerk dan wel met gebruikmaking van algemeen gebruikelijke voorzieningen, algemene voorzieningen of door het verrichten van maatschappelijk nuttige activiteiten, kan verminderen of wegnemen, beoordeelt het college of de cliënt in aanmerking komt voor een maatwerkvoorziening.

Naast het daadwerkelijk overnemen van activiteiten die leiden tot (meer) zelfredzaamheid, is het ook mogelijk om op grond van de Wmo in aanmerking te komen voor begeleiding ten aanzien van deze taken. Zoals aangegeven ziet zelfredzaamheid op het kunnen bereiken van een aantal resultaten, of het onder begeleiding bereiken hiervan. Indien dit zelfstandig niet mogelijk is en andere oplossingen zijn er niet, zal het college overwegen een maatwerkvoorziening verstrekken. Hieronder volgt een afwegingskader per afzonderlijk resultaat dat kan leiden tot (meer) zelfredzaamheid.

5.1 Het kunnen uitvoeren van de algemene dagelijkse levensverrichtingen en het voeren van een gestructureerd huishouden

Algemene dagelijkse levensverrichtingen zijn de handelingen die mensen dagelijks in het gewone leven verrichten, met inbegrip van persoonlijke verzorging. Iemand die als gevolg van lichamelijke en geestelijke beperkingen niet zelfstandig in staat is tot het verrichten van ADL-verrichtingen, zal hulp nodig hebben. Indien hij zoveel hulp nodig heeft dat het niet verantwoord is dat hij zonder enige vorm van (vrijwel) continu toezicht en hulp leeft, zou hij misschien niet langer thuis kunnen blijven wonen. Indien de situatie nog niet dusdanig is dat thuis wonen niet meer verantwoord is, maar er wel ondersteuning nodig is, kan het college op grond van de Wmo mogelijk in oplossingen voorzien.

Voor de zelfredzaamheid van mensen zijn de volgende algemene dagelijkse levensverrichtingen van belang: in en uit bed komen, aan- en uitkleden, bewegen/lopen, gaan zitten en weer opstaan, lichamelijke hygiëne, toiletbezoek, eten/drinken, medicijnen innemen, ontspanning en sociaal contact. In het kader van ondersteuning vanuit de Wmo gaat het echter om het bieden van begeleiding tijdens het uitvoeren van deze algemene levensverrichtingen en niet om het overnemen daarvan.¹⁴

Ondersteuning met het oog op het voeren van een gestructureerd huishouden omvat bijvoorbeeld hulp bij contacten met officiële instanties, hulp bij het aanbrengen van structuur in het huishouden, hulp bij het leren om zelfstandig te wonen, hulp bij het omgaan met onverwachte gebeurtenissen die de dagelijkse structuur doorbreken of hulp bij het omgaan met geld.

Begeleiding:

Een voorwaarde voor zelfredzaamheid kan zijn dat de cliënt ondersteuning krijgt bij het uitvoeren van bovenstaande taken. Ondersteuning ten aanzien van het kunnen uitvoeren van de algemene dagelijkse levensverrichtingen en het voeren van een gestructureerd huishouden wordt in algemene term aangeduid als begeleiding. Begeleiding betreft het bieden van activiteiten gericht op het bevorderen van zelfredzaamheid en participatie van de cliënt opdat hij zo lang mogelijk in zijn eigen leefomgeving kan blijven.¹⁵ Hieronder wordt allereerst onderscheid gemaakt tussen individuele begeleiding en groepsbegeleiding (dagbesteding) en volgt per onderdeel een afwegingskader. In de daarop volgende paragrafen worden de andere resultaten beschreven die leiden tot (meer) zelfredzaamheid.

¹⁴ Memorie van toelichting Wmo 2015, pagina 12. Personen die in aanmerking komen voor overname van de ADL verrichtingen dienen een beroep te doen op een indicatie voor persoonlijke verzorging op grond van de Zorgverzekeringswet. Van de personen die in aanmerking komen voor persoonlijke verzorging ontvangt 5% die verzorging wegens cognitieve problematiek, zij vallen per 2015 wel onder verantwoordelijkheid van de gemeente.

¹⁵ Begeleiding is gericht op zelfredzaamheid en participatie van de cliënt.

5.2 Individuele begeleiding

Individuele begeleiding ten aanzien van de zelfredzaamheid of participatie, wordt verstrekt als maatwerkvoorziening, indien er geen andere oplossingen mogelijk zijn om tot vermindering of het wegnemen van de beperking(en) te komen. Bij begeleiding gaat het om het tijdelijk ondersteunen bij of het oefenen met vaardigheden of handelingen, het tijdelijk ondersteunen bij of aanbrengen van structuur, of het voeren van regie, of het overnemen van toezicht op de cliënt.

Voorbeelden:

Het kan gaan om zaken als het helpen plannen van activiteiten, het regelen van dagelijkse zaken, het nemen van besluiten en het structureren van de dag. Maar ook hulp bij het omgaan met instanties, het uitvoeren van eenvoudige/complexere taken, het nakomen van afspraken, het met geld om kunnen gaan, het doen van de administratie, het regelen en behouden van huisvesting, het behouden en bevorderen van een sociaal netwerk. Het kan ook gaan om hulp bij het openbaar vervoer, hulp bij of overnemen van oppakken, aanreiken, verplaatsen van dagelijks noodzakelijke dingen zoals het oppakken van dingen die op de grond zijn gevallen als een leesbril, het aanreiken van dingen die buiten bereik zijn geraakt zoals een kussen, het verplaatsen van een boek, telefoon e.d. Het betreft ook hulp bij het plannen en stimuleren van contact in de persoonsgebonden sociale omgeving. Of hulp bij communicatie in de persoonsgebonden omgeving bij bijvoorbeeld afasie. Het geven van inzicht in de gevolgen van mogelijke besluiten, hulp bij het zich aan regels of afspraken houden, het corrigeren van besluiten of gedrag.

Er bestaan twee vormen van begeleiding. De reguliere begeleiding en de gespecialiseerde begeleiding.

Afwegingskader

Reguliere begeleiding

- De cliënt is 18 jaar of ouder en is ingezetene van Nederland, of beschikt over een geldige verblijfsvergunning.
- De cliënt is door zijn/haar beperkingen onvoldoende zelfredzaam of niet in staat tot participatie. De persoon ervaart hierdoor beperkingen op het gebied van de sociale redzaamheid, het bewegen en verplaatsen, het psychisch functioneren, het geheugen, de oriëntatie en het vertonen van probleemgedrag.
- Begeleiding is noodzakelijk met oog op het zo lang mogelijk zelfstandig kunnen blijven wonen in de eigen leefomgeving.
- Ten aanzien van de hulpvraag worden andere oplossingen, zoals ondersteuning vanuit andere wetgeving, de inzet van eigen kracht, gebruikelijke hulp, hulp vanuit het sociale netwerk, mantelzorg, gebruikmaking van algemeen gebruikelijke voorzieningen of algemene voorzieningen, eerst beoordeeld.

Voorbeelden:

Specifieke algemeen gebruikelijke oplossingen kunnen gevonden worden in: een agenda, plannings-, administratieve- en financiële computerprogramma's, vrijwilligers die ondersteunen bij belastingaangifte of andere administratieve zaken, automatische overschrijvingen via de bank, wekkers etc. Maar het kan ook gaan om gebruikmaking van algemeen gebruikelijke voorzieningen, zoals een lichtgewicht ergonomische handgrijper, om voorwerpen op te pakken.

Het aanbod is dichtbij huis, vrij toegankelijk en regulier, b.v. welzijnswerk, kinderopvang of sport. Bij algemene voorzieningen kan gedacht worden aan ondersteuning vanuit het maatschappelijk werk.

- Het gaat om een behoefte aan begeleiding van één of meerdere keren per week. Het dient hierbij te gaan om zaken als het plannen van activiteiten, regelen van dagelijkse zaken, het nemen van besluiten en/of het structureren van de dag. Er is ook ondersteuning mogelijk in de vorm van het stimuleren tot en het voorbereiden van gesprekken met instanties op het terrein van wonen, school, werk enzovoort. Begeleiding kan ook een vorm aannemen van praktische hulp en ondersteuning bij het uitvoeren of eventueel ondersteunen bij het oefenen van handelingen/vaardigheden die zelfredzaamheid tot doel hebben.
- De verantwoordelijkheid van de gemeente houdt op als vastgesteld is dat iemand recht heeft op zorg en verblijf ten laste van de Wlz, omdat de cliënt is aangewezen op permanent toezicht en 24 uur per dag zorg in de nabijheid, ook als degene deze zorg thuis ontvangt. Voorts hebben personen duidelijk afgebakende aanspraken op zorg als omschreven in de Zvw. De ondersteuning vanuit de Wmo kan samengaan met de zorg vanuit de Zvw. Het oordeel/de visie van de behandelaar over prognose, behandelbaarheid, e.d. is belangrijk om mee te nemen in de afweging tot welk domein de ondersteuningsvraag behoort. Voor onderdelen waarvoor geen recht op zorg bestaat, kan de cliënt een beroep doen op ondersteuning door gemeente.

Gespecialiseerde begeleiding

- De gespecialiseerde begeleiding is bedoeld voor cliënten met een somatische aandoening/beperking, een verstandelijke of lichamelijke handicap, cliënten met een chronische vorm van niet-aangeboren hersenletsel, cliënten met een psychiatrische aandoening/beperking (langdurige psychische stoornis) in combinatie met beperkingen in sociale redzaamheid, bij wie reguliere begeleiding (zie afwegingskader) onvoldoende ondersteuning biedt. Het gaat in deze gevallen om aandoeningen/beperkingen die gepaard gaan met matig of zwaar regieverlies of met een matige of zware invaliderende aandoening of beperking (fysieke, cognitieve, sociaal emotionele beperkingen).
- De gespecialiseerde begeleiding bestaat uit het begeleiden in verband met ernstig tekortschietende vaardigheden in het zelfregelend vermogen (dagelijkse bezigheden regelen, besluiten nemen, plannen en uitvoeren van taken, beheerszaken regelen, communicatie, sociale relaties, organisatie van de huishouding) alsmede begeleiding bij de mogelijke integratie in de samenleving en sociale participatie. Ook kan ondersteuning nodig zijn bij sociaal-emotionele problematiek die samenhangt met de stoornis.
- Het betreft ondersteuning, die bedoeld is voor cliënten reguliere begeleiding met specifieke problemen waardoor specialistische inzet nodig is.
- De focus van gespecialiseerde begeleiding ligt op handhavingsdoelen, maar er is tevens aandacht voor activerende elementen.

Begeleiding naast behandeling.

- De hoofdregel bij de afbakening Wet maatschappelijke ondersteuning - Zorgverzekeringswet (Wmo - Zvw) is, dat wanneer de begeleiding is ingegeven door geneeskundige zorg (behandeling), de begeleiding valt onder de Zvw. Bijvoorbeeld wanneer een F-ACT team (Flexibele Assertive Community Treatment) is ingezet kan hiervan sprake zijn, of wanneer een forensische zorgtitel van toepassing is. Aanvullend kan worden gezegd, dat wanneer terugkoppeling van de begeleiding naar de behandelaar plaatsvindt, er sprake is van een

onderdeel van de behandeling en wanneer de begeleiding voortborduurt op dat wat in de behandeling heeft plaatsgevonden er sprake is van Wmo.

Begeleiding op afstand (telefonisch, beeldtelefoon, skype, e.d.)

- Bij telefonisch (beeldtelefoon, skype, e.d.) contact van begeleiders met cliënten, moet allereerst duidelijk zijn of de maatwerkvoorziening begeleiding noodzakelijk is. Als de zorgaanbieder een deel van de uren 'op afstand' wil inzetten, dan dient de zorgaanbieder te onderbouwen hoe de begeleiding deze uren op afstand concreet gaat invullen, specifiek ook voor wat betreft tijd, domotica en te bereiken resultaat.
- Begeleiding op afstand moet passen in het ondersteuningsplan, kan alleen wanneer de begeleiding het toelaat en moet de voortgang niet schaden.
- De efficiencywinst van begeleiding op afstand wordt meegenomen in het aantal toe te kennen uren. Dit betekent dat er minder uren worden ingezet bij begeleiding op afstand.

5.3 Begeleiding – groep (dagbesteding)

Indien de begeleiding enkel is gericht op het bieden van dagstructuur, dan is begeleiding in groepsverband de aangewezen vorm. Groepsbegeleiding wordt aangeduid als dagbesteding. Dagbesteding biedt de cliënt een structurele, activerende daginvulling, door deel te nemen aan recreatieve of maatschappelijke activiteiten. Het activiteitenprogramma als geheel biedt de inwoner structuur, sociale contacten en zingeving. Bij de activiteiten wordt ook begeleiding geboden, afhankelijk van de specialistische kennis die hiervoor vereist is. Ook vrijwilligers en mantelzorgers kunnen een belangrijk deel van de zorg en begeleiding bieden, evenals de inwoner zelf als hij in staat is om het programma mede vorm te geven.

Het gaat om het bieden van activiteiten met als doel een andersoortige vorm van dagstructurering dan arbeid of school en tevens zelfredzaamheid, cognitieve capaciteiten en vaardigheden zoveel mogelijk te handhaven en/of gedragsproblematiek te reguleren gedurende maximaal 9 dagdelen per week.

Er bestaan diverse vormen van dagbesteding. De reguliere dagbesteding en de gespecialiseerde dagbesteding.

Afwegingskader

Reguliere dagbesteding

- Een cliënt kan in aanmerking komen voor reguliere dagbesteding indien de cliënt wegens zijn beperkingen niet in staat is om zelfstandig of met behulp van de omgeving tot een daginvulling te komen. Met enige begeleiding kan de cliënt nog wel zelfstandig activiteiten verrichten. De cliënt kan niet (meer) werken of gebruik maken van regulier onderwijs.
- De persoon met hulpvraag is door zijn/haar beperkingen onvoldoende zelfredzaam. De persoon ervaart hierdoor beperkingen op het gebied van de sociale zelfredzaamheid, het bewegen en verplaatsen, het psychisch functioneren, het geheugen, de oriëntatie en het vertonen van probleemgedrag.
- Ten aanzien van de hulpvraag worden andere oplossingen, zoals ondersteuning vanuit andere wetgeving, de inzet van eigen kracht, gebruikelijke hulp, hulp vanuit het sociale netwerk, mantelzorg, gebruikmaking van algemeen gebruikelijke voorzieningen of algemene voorzieningen, eerst beoordeeld.
- Bij lichte problematiek is de cliënt (nog) niet of niet meer toe aan een maatwerkvoorziening in de vorm van gespecialiseerde dagbesteding.

Gespecialiseerde dagbesteding

- Indien de cliënt behalve structuur ook gespecialiseerde zorg en/of toezicht bij zelfzorg en/of communicatie nodig heeft, zal de cliënt aangewezen zijn op dagbesteding met intensieve begeleiding. De begeleidingsintensiteit is dan hoog, er is intensief tot voortdurend ondersteuning, toezicht en/of zorg nodig waarvoor een hoge mate van specialistische kennis vereist is. De omgeving dient te zijn aangepast aan de mogelijkheden en beperkingen van de persoon met hulpvraag. Dit varieert van onder passende condities geïntegreerd in de maatschappij tot volledig beschermt.
- Deskundige begeleiding en adequate omgevingscondities bepalen, naast de aard en inhoud van het activiteitenprogramma, het resultaat.
- Ten aanzien van de hulpvraag worden andere oplossingen, zoals ondersteuning vanuit andere wetgeving, de inzet van eigen kracht, gebruikelijke hulp, hulp vanuit het sociale netwerk, mantelzorg, gebruikmaking van algemeen gebruikelijke voorzieningen of algemene voorzieningen, eerst beoordeeld.
- Er is bij de zwaardere variant van dagbesteding sprake van een chronisch beeld met complexe problematiek als gevolg van beperkingen, chronisch psychische of psychosociale problemen of verslavingsproblematiek. Vaak is er een combinatie van beperkingen, zoals een ernstige verstandelijke beperking met één of meer psychiatrische of lichamelijke beperkingen of een zintuigelijke en een psychiatrische beperking met gedragsproblemen. De inwoner is aangewezen op een gespecialiseerde vorm van dagbesteding, vanwege complexe problematiek, waarbij wordt aangesloten bij de mogelijkheden en wensen van de deelnemer.

Vervoer

- Indien de cliënt niet beschikt over vervoer van en naar de dagbesteding (met behulp van partner, mantelzorger of anderen uit het sociale netwerk), wordt het vervoer georganiseerd door de organisatie die de dagbesteding levert. Het collectief vervoer is hier in beginsel niet voor bedoeld.

Persoonlijke verzorging

De behoefte aan persoonlijke verzorging kan samenhangen met de behoefte aan begeleiding. Deze verzorging houdt dan geen verband met de behoefte aan geneeskundige zorg of een hoog risico op geneeskundige zorg. De Wmo 2015 spreekt onder andere over zelfredzaamheid, waaronder het kunnen uitvoeren van de noodzakelijke algemene dagelijkse levensverrichtingen valt. De persoonlijke verzorging valt binnen deze begripsbepaling. Het kan gaan om het in en uit bed komen, het aan- en uitkleden, bewegen, lopen, lichamelijke hygiëne en het innemen van medicijnen. Op grond van de Wmo kan ondersteuning worden geboden bij de persoonlijke verzorging van iemand met een verstandelijke handicap of psychiatrische aandoening.

- De verzorging ligt in het verlengde van de (overige) begeleiding.
- De ondersteuning is gericht op behoud of verbeteren van zelfredzaamheid van mensen die hulp nodig hebben bij de algemene dagelijkse levensverrichtingen (ADL).
- De verzorging is niet ingegeven door behoefte aan geneeskundige zorg of een hoog risico daarop.

5.4 Het kunnen wonen in een schoon en leefbaar huis

Onder zelfredzaamheid wordt tevens verstaan het kunnen wonen in een schoon en leefbaar huis. Het gaat bij een schoon en leefbaar huis om licht en zwaar huishoudelijk werk, alsmede om het overnemen van de wasverzorging en de opvang en verzorging van de kinderen. Indien noodzakelijk wordt ook de regievoering overgenomen.

Het betreft alle activiteiten om het huis, exclusief de tuin, maar inclusief balkon en berging (mits deze regelmatig gebruikt worden), schoon en leefbaar te houden. De ruimten zijn de ruimten die voor dagelijks gebruik noodzakelijk zijn.

Afwegingskader

- Ten eerste beoordeelt het college of er eigen mogelijkheden zijn.
Het college beoordeelt in hoeverre er binnen de leefeenheid mogelijkheden zijn om bij te springen.
Wat betreft een schoon en leefbaar huis kan het voorkomen dat iemand al jarenlang op eigen kosten iemand inhuurt voor schoonmaak, en er geen aantoonbare meerkosten zijn in relatie tot de beperking(en). In het algemeen zal het oordeel dan zijn dat er geen ondersteuning vanuit de gemeente nodig is, omdat het 'probleem' al is opgelost. Dit is uiteraard anders als er kan worden aangetoond dat er zodanige wijzigingen zijn dat het niet meer mogelijk is deze hulp zelf te betalen. Is er sprake van een latrelatie, dan zal de gemeente nagaan of en in hoeverre de partner bij kan dragen aan het huishouden.
- Daarna beoordeelt het college of er sprake is van gebruikelijke hulp.
Gebruikelijke hulp is hulp die naar algemeen aanvaarde opvattingen in redelijkheid mag worden verwacht van de echtgenoot, ouders, inwonende kinderen of andere huisgenoten. Hierbij geldt dat onder huisgenoot wordt verstaan: een persoon die – ofwel op basis van een familieband, ofwel op basis van een bewuste keuze – één huishouden vormt met de persoon die beperkingen ondervindt. Of er sprake is van inwonendheid wordt naar de concrete situatie beoordeeld. Daarbij staat inwonendheid tegenover het hebben van een volledig eigen en zelfstandig huishouden, waarbij er geen zaken zoals huisnummer, kosten nutsvoorzieningen, voordeur e.d. door elkaar lopen. Ook inwonende ouders kunnen huisgenoten zijn.

Bij gebruikelijk hulp wordt rekening gehouden met de leeftijd van de huisgenoot. Tot 18 jaar wordt van huisgenoten verwacht dat zij hun bijdragen leveren bijvoorbeeld door hun eigen kamer schoon te houden en/of door hand- en spandiensten te verrichten, zoals het doen van (kleine) boodschappen, het helpen bij de afwas, enz. Bij gebruikelijke hulp wordt uitgegaan van de mogelijkheid om naast een volledige baan een huishouden te kunnen runnen. Alleen bij daadwerkelijke afwezigheid van de huisgenoot gedurende meerdere dagen en/of nachten per week zullen de niet-uitstelbare taken overgenomen kunnen worden. Bij het zwaar en licht huishoudelijk werk gaat het veelal om uitstelbare taken. Alleen als schoonmaken niet kan blijven liggen (regelmatig geknoeide vloeistoffen en eten) zal dat direct moeten gebeuren. Hier zal dan ondanks de gedeeltelijk gebruikelijke hulp wel voor geïndiceerd worden.

- Daarnaast beoordeelt het college in hoeverre er sprake is van mantelzorg of mogelijkheid om ondersteuning te vragen door iemand uit het sociale netwerk.
- Ten aanzien van een schoon en leefbaar huis wordt vervolgens gekeken of er algemeen gebruikelijke voorzieningen zijn waar de cliënt gebruik van kan maken.
- Het college beoordeelt ook of er algemene voorzieningen zijn die een oplossing bieden voor het probleem. Beoordeeld wordt of de cliënt gebruik kan maken van algemene voorzieningen, zoals

de glazenwasser voor het reinigen van de ramen aan de buitenkant en de wasserijservice.

- Als al het voorafgaande niet geleid heeft tot een oplossing zal het college ondersteuning bieden. Uitgangspunt hierbij is dat de voorziening schoonmaakondersteuning zoals deze door de gecontracteerde zorgaanbieders wordt aangeboden in voldoende mate leidt tot zelfredzaamheid.
- Ook bij mantelzorgers kan er sprake zijn van problemen met een schoon huis. Dit is echter een afgeleid recht van de verzorgde, zodat geen zelfstandig recht ontstaat. Het zou kunnen voorkomen dat de mantelzorger als gevolg van dreigende overbelasting aantoonbaar niet toe komt aan het voeren van een gestructureerd huishouden. Dit kan leiden tot het verstrekken van een maatwerkvoorziening schoonmaakondersteuning aan de cliënt.

5.5 Het kunnen beschikken over schone, draagbare en doelmatige kleding

De dagelijkse kleding moet met enige regelmaat schoongemaakt worden. Dit betekent het wassen, drogen en in bepaalde situaties strijken van kleding. En soms gaat het om een los naadje of knoopje. We spreken hier uitsluitend over normale kleding voor alledag. Indien de cliënt hier zelfstandig niet toe in staat is, kan het college overwegen een maatwerkvoorziening te verstrekken.

Daarbij is het uitgangspunt dat zo min mogelijk kleding gestreken hoeft te worden. Met het kopen van kleding kan hier rekening mee worden gehouden. Bij het wassen en drogen van kleding is het normaal gebruik te maken van de beschikbare - algemeen gebruikelijke - moderne hulpmiddelen, zoals een wasmachine en een droger. In bepaalde gevallen kan een probleem opgelost worden door de wasmachine en / of de droger hoger te plaatsen zodat er niet gebukt hoeft te worden.

Afwegingskader

- Allereerst beoordeelt het college of in het gesprek, als dat heeft plaatsgevonden, alle algemene en algemeen gebruikelijke voorzieningen meegenomen zijn. Hierbij kan gedacht worden aan de mogelijkheden van een wasserij of wasservice. Er wordt ook gevraagd of de was kan worden gedaan door een mantelzorger.
- Vervolgens zal het college beoordelen of er andere eigen mogelijkheden zijn die benut kunnen worden. Een wasmachine en droger worden als algemeen gebruikelijk beschouwd. Indien de aanschaf hiervan een oplossing voor het probleem kan bieden, dient deze mogelijkheid eerst te worden onderzocht.
- Daarna beoordeelt het college of er sprake is van gebruikelijke hulp.
- Indien de cliënt niet in staat is zelf de regie te voeren of er sprake is van een bijzondere situatie waardoor de cliënt geen gebruik kan maken van de hierboven genoemde oplossingen, zal maatwerk worden geleverd. Regie staat los van de uitvoering van de algemene voorziening wassen strijken (zie hieronder, pagina 28), dat wil zeggen: het niet kunnen voeren van de regie betekent niet vanzelfsprekend dat werkzaamheden, die in casu uitgevoerd kunnen worden binnen de algemene voorziening wassen en strijken, binnen de maatwerkvoorziening schoonmaakondersteuning vallen. Het college onderzoekt bij inzet van de maatwerkvoorziening schoonmaakondersteuning altijd of de cliënt gebruik kan maken van de algemene voorziening wassen en strijken (zie hieronder Algemene voorziening wassen en strijken, pagina 28).
- De inhoud van het resultaat schone en doelmatige kleding bestaat uit het wassen en drogen daarvan en eventueel licht verstelwerk, zoals het vastzetten van een naadje of het aanzetten

van een knoop.

- Wat betreft het strijken van kleding worden er geen lakens, theedoeken, zakdoeken en ondergoed etc. gestreken. Wat betreft de kleding wordt uitgegaan van een eigen verantwoordelijkheid ten aanzien van de keuze van kleding, die in principe niet hoeft te worden gestreken.
- Er zal met de mantelzorger rekening worden gehouden met het oog op dreigende overbelasting. Als er een indicatie wordt gesteld, gebeurt dat als afgeleide van de verzorgde op zijn of haar naam.

Algemene voorziening wassen en strijken.

Het college biedt het wassen en strijken niet aan als vanzelfsprekend onderdeel van de maatwerkvoorziening schoonmaakondersteuning. Het college onderzoekt of de cliënt, die in aanmerking komt voor de maatwerkvoorziening schoonmaakondersteuning, gebruik kan gaan maken van de algemene voorziening wassen en strijken. Als dit het geval is, worden de werkzaamheden die vallen binnen de algemene voorziening wassen en strijken, niet uitgevoerd binnen de maatwerkvoorziening schoonmaakondersteuning.

- Wanneer de cliënt gebruik kan en wil maken van de algemene voorziening wassen en strijken, bepaalt de cliënt in overleg met de schoonmaakaanbieder wat hij/zij binnen het wassen en strijken zelf wil doen, wat iemand uit de omgeving van de cliënt kan doen en wat de cliënt wil dat de schoonmaakaanbieder doet.
- De volgende werkzaamheden vallen onder de algemene voorziening wassen en strijken:
 1. Kleding sorteren en wassen
 2. Ophangen /drogen
 3. Afhalen en strijken
 4. Vouwen en wegleggen.
- De algemene voorziening wassen en strijken kan voor maximaal 2 uur per week worden ingezet. Wanneer deze maximale inzet ontoereikend is en per week op grond van de beperkingen die iemand ondervindt meer dan 2 uur wassen en strijken nodig is, vervalt de mogelijkheid om gebruik te maken van de algemene voorziening wassen en strijken en worden alle werkzaamheden uitgevoerd binnen de maatwerkvoorziening schoonmaakondersteuning.
- Er geldt een eigen bijdrage voor de algemene voorziening wassen en strijken. De eigen bijdrage algemene voorziening wassen en strijken is nader uitgewerkt in het Uitvoeringsbesluit maatschappelijke ondersteuning gemeente Emmen.

5.6 Het kunnen beschikken over goederen voor primaire levensbehoeften

In elk huishouden zijn boodschappen voor de dagelijkse maaltijden nodig. Ondersteuning op grond van de Wmo is beperkt tot de levensmiddelen en schoonmaakmiddelen, zaken die dagelijks/wekelijks gebruikt worden in elk huishouden. Grotere inkopen zoals kleding en duurzame goederen, zoals apparaten vallen hier niet onder.

Afwegingskader

- Onder dit resultaat worden gerekend de boodschappen inzake levens- en schoonmaakmiddelen

die dagelijks nodig zijn en zo nodig het bereiden van maaltijden.

- Allereerst zal het college beoordelen of er eigen mogelijkheden zijn. Hierbij wordt gedacht aan mogelijkheden waarbij in de omgeving wonende bekenden en/of kinderen gewend of bereid zijn deze boodschappen te doen.
- Daarna beoordeelt het college of er sprake is van gebruikelijke hulp. Van gebruikelijke hulp is sprake indien er een huisgenoot aanwezig is die in staat kan worden geacht het huishoudelijk werk over te nemen. Onder huisgenoot wordt verstaan: een persoon die – ofwel op basis van een familieband, ofwel op basis van een bewuste keuze – één huishouden vormt met de persoon die beperkingen ondervindt. Een huisgenoot is een inwonend kind, maar zijn ook inwonende ouders. Of er sprake is van inwonendheid zal naar concrete feiten beoordeeld moeten worden. Daarbij staat inwonendheid tegenover het hebben van een volledig eigen en zelfstandige huishouding, waarbij er geen zaken zoals huisnummer, kosten nutsvoorzieningen, voordeur etc. door elkaar lopen. Daarbij wordt rekening gehouden met de leeftijd van de huisgenoot. Tot 18 jaar wordt van huisgenoten verwacht dat zij hun bijdragen leveren zoals het doen van (kleine) boodschappen. Bij gebruikelijke hulp wordt uitgegaan van de mogelijkheid om naast een volledige baan een huishouden te runnen. Alleen bij daadwerkelijke afwezigheid van de huisgenoot gedurende een aantal dagen en nachten zullen de niet-uitstelbare taken overgenomen kunnen worden. Bij het zwaar en licht huishoudelijk werk gaat het veelal om uitstelbare taken. Het doen van boodschappen is uitstelbare hulp, het bereiden van maaltijden is niet-uitstelbare hulp. Hiervoor kan wel geïndiceerd worden.
- Als al het voorafgaande niet geleid heeft tot een oplossing van het probleem, is het uitgangspunt dat de cliënt gebruik kan maken van een boodschappenservice. Op basis van individuele omstandigheden kan hierop een uitzondering gemaakt worden. Bijvoorbeeld wanneer er binnen het gebied waar de cliënt woont geen boodschappenservice beschikbaar is, of er andere bijzondere omstandigheden aanwezig zijn die maken dat geen gebruik van de boodschappenservice gemaakt kan worden.
- Indien de cliënt niet in staat is zelf de regie te voeren of er sprake is van een bijzondere situatie waardoor de cliënt geen gebruik kan maken van de hierboven genoemde oplossingen, zal maatwerk worden geleverd door middel van een individuele beoordeling tijdens het gesprek. Dit kan resulteren in een maatwerkvoorziening.
- Het college houdt rekening met de belangen van mantelzorgers. Zo kan in geval van dreigende overbelasting een maatwerk voorziening aan de verzorgde worden toegekend. Deze voorziening kan dan niet – als het een Pgb betreft - door de mantelzorger worden ingevuld: het gaat immers om diens (dreigende) overbelasting. Ook hier gaat het om een afgeleid recht. Het college kan ook op voorhand rekening houden met periodes van afwezigheid van de mantelzorger voor vakantie of anderszins.

5.7 Het thuis kunnen zorgen voor kinderen die tot het gezin behoren

De zorg voor kinderen die tot het huishouden behoren is in eerste instantie een taak van de ouders. Zo moeten werkende ouders er zorg voor dragen dat er op tijden dat zij beide werken opvang voor de kinderen is. Dat kan op de manier waarop zij dat willen, maar het is een eigen verantwoordelijkheid. Dat is niet anders in de situatie dat beide ouders mede door beperkingen niet in staat zijn hun kinderen op te vangen. In die situatie zal men een permanente oplossing moeten zoeken. De Wmo heeft vooral een taak om tijdelijk in te springen zodat de ruimte ontstaat om een al dan niet tijdelijke oplossing te zoeken. Dat wil zeggen: de acute problemen worden opgelost zodat er gezocht kan worden naar een

permanente oplossing.

Afwegingskader

- Allereerst beoordeelt het college of in het gesprek, als dat heeft plaatsgevonden, alle algemeen gebruikelijke- en algemene voorzieningen meegenomen zijn. Hierbij kan worden gedacht aan bijvoorbeeld voorschoolse, tussenschoolse en naschoolse opvang, kinderopvang, opvang door grootouders etc.
- Ook beoordeelt het college de mogelijkheden van ouderschaps- of zorgverlof.
- Indien de betrokkene vanwege individuele belangen geen gebruik kan maken van de hierboven genoemde oplossingen zal er maatwerk worden geleverd door middel van een individuele beoordeling tijdens 'het gesprek'. Dit kan resulteren in een maatwerkvoorziening.
- Bij tijdelijke opvang gaat het om die tijden dat de partner vanwege werkzaamheden niet thuis is.
- Bij toekenning wordt door het college bij beschikking vastgesteld om welke tijdelijke periode het gaat en op welke wijze gezocht dient te worden naar een definitieve oplossing.
- Bij het bepalen van voorzieningen houdt het college ook rekening met de belangen van mantelzorgers.

5.8 Het kunnen wonen in een geschikt huis

Onvoldoende zelfredzaam zijn kan ook te maken hebben met het ervaren van belemmeringen in de woning. Als er geen woning is, is het in beginsel niet de taak van de gemeente om voor een woning te zorgen. De gemeente kan wel een bemiddelende rol vervullen als blijkt dat er, wegens toepassing van het primaat van verhuizen, gezocht dient te worden naar een geschikte woning. Hierbij is de gemeente in staat om namens de cliënt contacten te leggen met de woningcorporatie(s).

Iedere Nederlandse burger dient zelf voor een woning te zorgen. En bij de keuze voor een eigen woning dient uiteraard rekening gehouden te worden met de eigen situatie. Dat betekent dat ook met bestaande of te verwachten beperkingen rekening dient te worden gehouden. Als de woning dan nog niet geschikt is (dus alle eigen inspanningen en te nemen verantwoordelijkheden zijn benut), kan het college ondersteuning bieden in de vorm van een maatwerkvoorziening.

Afwegingskader

- Uitgangspunt is dat iedereen eerst zelf zorg dient te dragen voor een woning. Daarbij mag er van uit worden gegaan dat rekening wordt gehouden met bekende beperkingen, ook wat betreft de toekomst. Een eigen woning kan zowel een gekochte woning zijn als een huurwoning. Ook bij situaties waarin sprake is van een (woon)boot of een woonwagen met vaste standplaats wordt in principe gesproken van woning.
- Het college beoordeelt allereerst of het resultaat 'het kunnen wonen in een geschikt huis' ook te bereiken is via een verhuizing (het primaat van verhuizen). Hierbij zullen alle aspecten worden meegewogen: financiële consequenties van de verhuizing, de termijn waarop een woning beschikbaar komt (in verband met medisch verantwoorde termijn), de argumenten pro en contra verhuizing ten aanzien van de betrokkene en argumenten op basis van eventueel aanwezige

mantelzorg. Een zeer zorgvuldige afweging van alle argumenten zal aan het besluit ten grondslag worden gelegd.

- Ten aanzien van mantelzorgwoning(en) geldt ook dat uitgegaan wordt van de eigen verantwoordelijkheid ten aanzien van het kunnen beschikken over een woning. Dit kan door zelf een woning te bouwen of te huren die op het terrein nabij de woning van de mantelzorgers kan worden geplaatst. Daarbij is het uitgangspunt dat de uitgaven die de verzorgde(n) had(den) voor de situatie van de mantelzorg in de mantelzorgwoning, aan het wonen in deze woning besteed kunnen worden. Daarbij kan gedacht worden aan huur, kosten nutsvoorzieningen, verzekeringen enz. Met die middelen zou een mantelzorgwoning gehuurd kunnen worden. Ook zouden deze middelen besteed kunnen worden aan een lening of hypotheek om een mantelzorgwoning (deels) van te betalen. Het college kan adviseren en ondersteunen als het gaat om de nodige vergunningen op het gebied van de ruimtelijke ordening.
- Als het voor het bereiken van het resultaat noodzakelijk is dat er een aanbouw geplaatst wordt, besluit het college vanwege financieel-economische argumenten alleen tot een aanbouw als tevoren vast staat dat de aanbouw hergebruikt kan worden, zoals bij huurwoningen van woningcorporaties. Bij eigen woningen zal de kans op hergebruik miniem zijn. Daarom kiest het college bij eigen woningen als het maar enigszins kan voor het plaatsen van een herbruikbare losse woonunit.
- Als een in pandige aanpassing of herverdeling mogelijk is, bijvoorbeeld in de situatie van een ruime benedenverdieping, zal het college allereerst die situatie beoordelen, voordat uitbreiding van de woning aan de orde komt.
- Bij aanpassingen aan gemeenschappelijke ruimten zal het college ook beoordelen of het verantwoord is voorzieningen zoals bijvoorbeeld trapliften te plaatsen.
- Bij grotere bouwkundige aanpassingen aan de woning werkt het college altijd eerst met een programma van eisen, waarbij zo nodig meerdere offertes opgevraagd kunnen worden.
- Indien het gaat om het aanpassen van doelgroepen gebouwen geldt het uitgangspunt dat een doelgroepen gebouw dient te beschikken over de voor de beoogde doelgroep vereiste voorzieningen.
- Een bouwkundige aanpassing aan een woning wordt door het college voornamelijk in natura verstrekt. De beschikking wordt verstuurd aan de aanvrager/belanghebbende met een afschrift aan de eigenaar. Indien de woningaanpassing wordt verstrekt ten behoeve van een woning die niet in eigendom is van de aanvrager/belanghebbende, stelt het college de eigenaar op voorhand in de gelegenheid zich te doen horen. Dit voorkomt dat het college een onjuiste beslissing neemt wegens het ontbreken van informatie over een eventuele sloop van de woning, of al door de woningeigenaar geplande bouwwerkzaamheden ten aanzien van het gehuurde.
- Indien de eigenaar een woningaanpassing heeft ontvangen die leidt tot waardevermindering van de woning, dient hij de verkoop van de woning, binnen 10 jaar na gereedmelding van de voorziening, onverwijld aan het college te melden. De meerwaarde van de woning dient te worden terugbetaald overeenkomstig de in het Uitvoeringsbesluit Wmo vastgelegde afschrijvingstermijnen. Hierbij is de verkoopdatum bepalend, omdat op die datum vaststaat wat de verkoopprijs van de woning is. Nadere regels hierover zijn opgenomen in het Uitvoeringsbesluit Wmo gemeente Emmen 2015.

- Bij het bepalen van al dan niet bouwkundige woonvoorzieningen houdt het college rekening met de belangen van huisgenoten/mantelzorgers, zoals bij tilliften en andere hulpmiddelen die door huisgenoten/mantelzorgers bediend moeten worden.

Hoofdstuk 6 – Participatie

Onder participatie verstaat de wet het kunnen deelnemen aan het maatschappelijke verkeer. Indien de cliënt hiertoe niet zelfstandig in staat is, kan deelname aan het maatschappelijk verkeer worden bevorderd als de cliënt zich met een rolstoel, of andere hulpmiddelen, gemakkelijk kan bewegen in de woonomgeving en toegang heeft tot alle openbare faciliteiten.

6.1 Het zich kunnen verplaatsen in en om de woning

Verplaatsing in en om de woning betreft het zich verplaatsen met een rolstoel voor dagelijks zittend gebruik. Hiertoe behoort niet de rolstoel voor incidenteel gebruik, omdat deze voornamelijk bedoeld is om gebruikt te worden tijdens uitstapjes.

Afwegingskader

- Het dient te gaan om het zich verplaatsen in en om de woning. Dat betekent dat het om verplaatsingen gaat die direct vanuit de woning worden gedaan. Daarom gaat het hier om cliënten die voor het dagelijks zittend verplaatsen zijn aangewezen op de rolstoel.
- Rolstoelen voor het zogenaamde incidentele gebruik, waarbij de rolstoel in de auto wordt meegenomen om elders, bij het winkelen of bij uitstapjes, te gebruiken, vallen niet onder dit te bereiken resultaat. Deze rolstoelen zullen dan ook ter beschikking kunnen komen via een algemene voorziening in de vorm van een rolstoelpool of een voorziening in de vorm van een kosteloze leenrolstoel via de Zorgverzekeringswet. Hiervan kan de cliënt gedurende een periode van zes maanden gebruik maken.
- Er wordt geen rolstoel op grond van de Wmo verstrekt indien belanghebbende in aanmerking komt voor verblijf en behandeling geleverd door dezelfde instelling. De rolstoel wordt dan op grond van de Wet langdurige zorg (Wlz) aan belanghebbende verstrekt.
- Als er noodzaak bestaat voor een rolstoel voor dagelijks zittend gebruik, zal via een medisch en/of ergotherapeutisch advies een programma van eisen worden opgesteld.
- Bij verstrekking in natura vallen alle kosten van onderhoud en verzekering onder de verstrekking.
- De sportrolstoel wordt niet gerekend tot een rolstoel voor het verplaatsen in en rond de woning.
- Ten aanzien van mantelzorgers zal door het college rekening worden gehouden met hun belangen. Dat kan bijvoorbeeld betekenen dat als de mantelzorger niet in staat is de rolstoel in alle omstandigheden te duwen, er een elektrische- of motorische duwondersteuning verstrekt kan worden.

6.2 Het zich kunnen verplaatsen per vervoermiddel in de eigen woon- en leefomgeving

Het zich kunnen verplaatsen per vervoermiddel is de mogelijkheid om in de eigen woon- en leefomgeving te gaan en staan waar men wil. Er wordt gesproken over het verplaatsen in de eigen woon- en leefomgeving, waarbij gedacht moet worden aan verplaatsingen in een straal van 15 tot 20

kilometer rond de woning. Buiten dit gebied kan gebruik worden gemaakt van de mogelijkheden van het bovenregionale vervoer, dat Valys in opdracht van het ministerie van VWS verricht.

Het collectief vervoersysteem heeft hierbij de prioriteit waardoor de keuze voor een persoonsgebonden budget beperkt kan worden, mits rekening wordt gehouden met de persoonskenmerken en de behoeften van de aanvrager.

Er wordt geen onbeperkte kosteloze vervoermogelijkheid aangeboden. Net als voor personen zonder beperkingen geldt dat men voor het vervoer een bijdrage dient te betalen, al dan niet in de vorm van een tariefsbijdrage.

Als er na het optreden van beperkingen geen sprake is van een andere situatie op vervoersgebied dan daarvoor (men heeft al 40 jaar een auto en is gewend daar alles mee te doen) zal er geen noodzaak zijn om ondersteuning op grond van de Wmo te bieden, omdat er geen probleem is of omdat men het zelf kan oplossen. Dat kan anders zijn indien door het optreden van de beperkingen sprake is van meerkosten wegens het zich lokaal moeten verplaatsen per vervoermiddel.

Afwegingskader

- Om voor een maatwerkvoorziening in aanmerking te komen, beoordeelt het college eerst of in het gesprek alle mogelijke alternatieven al zijn beoordeeld. Dat kunnen ook fietsen in bijzondere uitvoering zijn, zoals fietsen met trapondersteuning en dergelijke, fietsen die algemeen gebruikelijk zijn.
- Als het college op grond van de Wmo ondersteuning biedt, zal allereerst gekeken worden waar de vervoersbehoefte van belanghebbende uit bestaat.
- Aan de hand van deze vervoersbehoefte zal het college beoordelen of deze behoefte bij een persoon met een maximale loopafstand van 800 meter ingevuld kan worden met een systeem van collectief vraagafhankelijk vervoer. Hierbij houdt het college rekening met de persoonskenmerken en behoeften van de aanvrager/betrokkene.
- Alleen wanneer de belanghebbende vanuit medische overwegingen niet in staat is om zonder begeleiding gebruik te maken van het collectief vervoer kan een indicatie voor (kosteloze) begeleiding worden afgegeven. Het college beoordeelt of er tijdens de rit daadwerkelijke sprake kan zijn van uit te voeren medische handelingen. Alleen op deze grond kan een indicatie voor medische begeleiding tijdens het collectief vervoer verstrekt worden. Het gaat hierbij nadrukkelijk om een ondersteuningsbehoefte tijdens het vervoer zelf en niet op de plaats van bestemming. Wanneer betrokkene een indicatie voor begeleiding heeft dient er ook altijd een begeleider mee te reizen.
- Met een systeem van collectief vervoer of met een andere maatwerkvoorziening dient tenminste een afstand van 1500 – 2000 kilometer per jaar te kunnen worden afgelegd. Indien daar aanleiding voor is kan het college dit aantal ophogen. Bij dit aantal kilometers kan het gebruik van een andere verstrekte voorziening, zoals een scootmobiel, meegenomen worden hetgeen invloed kan hebben op het aantal kilometers.
- Bij personen met een zeer geringe loopafstand (+/- 100 meter), zal het college beoordelen of een voorziening voor de zeer korte afstand noodzakelijk is.
- Alleen indien collectief vervoer geen geschikte oplossing biedt voor de betrokkene, zal het college beoordelen of een andere maatwerkvoorziening kan leiden tot participatie.
- Bij het verstrekken van voorzieningen die af te leiden zijn van de auto, beoordeelt het college of er sprake is van meerkosten ten opzichte van de periode voordat de beperkingen ontstonden.

Alleen indien de cliënt aantoonbare meerkosten ondervindt als gevolg van de beperkingen zal het college overwegen om de cliënt in aanmerking te brengen voor een maatwerkvoorziening. Of en in hoeverre er sprake is van meerkosten, zal beoordeeld worden aan de hand van de situatie waarin de cliënt verkeert, de beschikbare financiële middelen en het door de beperkingen extra per vervoermiddel te maken verplaatsingen.

- Bij een persoonsgebonden budget is de voorziening die de aanvrager/betrokkene als voorziening in natura zou ontvangen uitgangspunt voor de hoogte van het bedrag. Zou er in natura een voorziening vanuit het depot verstrekt worden, omdat er een geschikte voorziening aanwezig is, dan zal het bedrag van het persoonsgebonden budget op deze depotvoorziening gebaseerd worden. Daarbij wordt rekening gehouden met de nog resterende afschrijvingsperiode bij het bepalen van de hoogte van het bedrag.
- Bij het bepalen van de vervoersvoorziening kan rekening worden gehouden met de positie van mantelzorgers.

6.3 Het kunnen deelnemen aan sportieve activiteiten

Participatie kan ook zien op het uitoefenen van sportieve activiteiten. Als een cliënt hier vanwege zijn beperkingen niet toe in staat is en alternatieven leiden niet tot een oplossing, zal het college overwegen om op grond van de Wmo een sportvoorziening te verstrekken.

Afwegingskader

- Bij een aanvraag voor een sportvoorziening moet er sprake zijn van een voorziening voor deelname aan sportieve activiteiten in het maatschappelijk leven. De sportvoorziening moet gezien worden als een noodzakelijke wijze om participatie van personen met beperkingen mogelijk te maken. Het college zal zich bij elke vraag voor een sportvoorziening een oordeel moeten vormen of de gevraagde sportvoorziening hieraan daadwerkelijk een bijdrage kan leveren. De cliënt dient in staat te zijn de sport te beoefenen.
- Het college zal tevens onderzoeken of het mogelijk is de financiën uit eigen middelen, fondsenwerving of door middel van sponsoring bijeen te brengen.
- Het college heeft op grond van de Wmo geen zorgplicht voor topsportvoorzieningen. Belanghebbenden die speciale sportvoorzieningen nodig hebben om sport op topniveau te bedrijven, dienen uit eigen middelen, fondsenwerving of door middel van sponsoring de financiën bijeen te brengen. Dit laat onverlet dat een topsporter eventueel wel in aanmerking kan komen voor een "normale" sportvoorziening, die voldoende geschikt is om sport te kunnen beoefenen op een lager niveau.
- Het college kan overwegen om de topsporter in aanmerking te brengen voor een persoonsgebonden budget voor een normale sportvoorziening, en de topsporter daarbij tegelijk in de gelegenheid te stellen het meerdere, dat benodigd is voor de aanschaf van een topsportvoorziening, zelf bij te leggen.

Hoofdstuk 7 – Beschermd wonen

Beschermd wonen is het wonen in een accommodatie van een instelling met het daarbij behorende toezicht en begeleiding, gericht op het bevorderen van zelfredzaamheid en participatie, het psychisch en psychosociaal functioneren, stabilisatie van een psychiatrisch ziektebeeld, het voorkomen van verwaarlozing, maatschappelijke overlast of het afwenden van gevaar voor de cliënt of anderen, bestemd voor personen met psychische of psychosociale problemen, die niet in staat zijn zich op eigen kracht te handhaven in de samenleving.

Beschermd wonen wordt op grond van de wet altijd in de vorm van een maatwerkvoorziening geboden. Het criterium luidt dat een maatwerkvoorziening er in moet voorzien dat betrokkene indien dat kan, en zo snel als mogelijk, weer in staat is zich op eigen kracht te handhaven in de samenleving.¹⁶

Overgangsrecht

Op grond van de wet geldt voor de indicaties beschermd wonen, die op 1 januari 2015 zijn overgeheveld vanuit de Awbz (Algemene wet bijzondere ziektekosten) naar de Wmo 2015, een overgangsrecht voor de duur van 5 jaar. Dit overgangsrecht houdt in dat de cliënten die het betreft gebruik kunnen blijven maken van beschermd wonen gedurende een periode van vijf jaar (te rekenen vanaf 1 januari 2015) of, indien de lopende indicatie voor een kortere periode geldt, voor de nog resterende duur van die indicatie. Zie artikel 8.4 Wmo voor een nadere uitwerking van dit overgangsrecht.

7.1 Afwegingskader

- Beschermd wonen is toegankelijk voor personen van 18 jaar of ouder met de Nederlandse nationaliteit (of die legaal in Nederland verblijven) die door hun psychische beperkingen belemmeringen ervaren op allerlei leefgebieden. Dit kan variëren van problemen met financiën, dagbesteding, lichamelijke en geestelijke gezondheid, woonproblemen en relatieproblemen¹⁷. Daarnaast kan er sprake zijn van problemen met justitie of verslaving en ervaren personen beperkingen in hun dagelijks leven als het gaat om maatschappelijke participatie en hun sociaal netwerk. Een kenmerk van beschermd wonen is dat de problematiek van de mensen complex en meervoudig is.
- De persoon is gediagnostiseerd met psychische problemen. Deze diagnose is in de afgelopen 12 maanden gesteld of is in de afgelopen 12 maanden bevestigd door een ter zake kundige (zoals een arts, psychiater, gz-psycholoog of verpleegkundig specialist). Hierbij geldt dat verslaving ook geldt als psychiatrische ziekte. Indien de persoon met beperkingen meerdere problemen ervaart, geldt dat de psychiatrische beperking van de cliënt voorliggend dient te zijn ten opzichte van de eventuele andere problemen van de aanvrager.

Er dient beoordeeld te worden in hoeverre er sprake is van verwaarlozing, maatschappelijke overlast, of gevaar voor cliënt of anderen.

Er kan sprake zijn van persoonlijke verwaarlozing, dat wil zeggen op het gebied van persoonlijke verzorging, hygiëne en lichamelijke en/of geestelijke gezondheid en/of ernstige verwaarlozing van de eigen leefomgeving, waardoor risico's op de lichamelijke of geestelijke gezondheid ontstaan.

Er kan ook sprake zijn van risico's op het gebied van de veiligheid, dat wil zeggen de persoon is niet sociaal redzaam/weerbaar genoeg om te voorkomen dat misbruik van hem of haar wordt

¹⁶ Memorie van toelichting, Wmo 2015, pagina 8.

¹⁷ De oorzaak is echter altijd gelegen in psychische problematiek. Genoemde gebieden betreffen de domeinen uit de Zelfredzaamheidsmatrix.

gemaakt.

Het is ook mogelijk dat er sprake is van risico op overlast veroorzaakt door zijn of haar netwerk door grensoverschrijdend gedrag of overlast. Maar het is ook mogelijk dat de persoon zelf een risico vormt voor de veiligheid van zijn omgeving door zijn of haar eigen gedrag, of om (opnieuw) overlast te veroorzaken.

- Het college beoordeelt in hoeverre er sprake is van de noodzaak tot intensieve ondersteuning die niet ambulant mogelijk is.
Met intensieve ondersteuning wordt bedoeld ondersteuning bij structuur en zelfregie en/of praktische vaardigheden, en/of dagelijkse activiteiten, en/of sociale participatie. Maar het gaat ook om het signaleren en/of het voorkomen van terugval. Het college onderzoekt hierbij of de intensieve ondersteuning ambulant op afspraak mogelijk is, met mogelijke inzet van mantelzorger en/of GGZ.

Ambulante ondersteuning op afspraak is mogelijk indien de aanvrager hierover afspraken kan maken en hij in staat is zijn hulpvraag te formuleren. Daarnaast is ongeplande ondersteuning in de vorm van 24-uurszorg of bereikbaarheid niet noodzakelijk, omdat de aanvrager zijn hulpvraag kan uitstellen. Het is ook mogelijk dat ongeplande ondersteuning mogelijk is door de mantelzorger, eventueel in combinatie met de behandelaar(s). Er kan ook sprake zijn van inzet van gespecialiseerde ondersteuning door de GGZ. In die situaties wordt verondersteld dat er geen noodzaak is tot beschermd wonen.

- Het college beoordeelt ook of klinische behandeling op grond van de Zorgverzekeringswet (ZVW) of intramuraal verblijf op grond van de Wet langdurige Zorg (Wlz) mogelijk is. Indien een persoon met psychische problemen zich meldt met het verzoek om toegelaten te worden tot beschermd wonen zal bekeken worden in hoeverre er alternatieven zijn die de noodzaak voor beschermd wonen op kunnen heffen. Te denken valt bijvoorbeeld aan klinische behandeling (opname in een psychiatrische kliniek) op grond van de Zorgverzekeringswet (Zvzw) of intramuraal verblijf met behandeling op grond van de Wet langdurige zorg (Wlz). Er kan bijvoorbeeld sprake zijn van contra-indicaties waardoor beschermd wonen geen adequate vorm van ondersteuning is voor de cliënt. Bijvoorbeeld vanwege verslaving of acute psychiatrische problematiek waarvoor behandeling noodzakelijk is.
- Indien er sprake is van een noodzaak tot beschermd wonen en de cliënt beschikt niet over alternatieven die de noodzaak voor beschermd wonen op kunnen heffen, zal het college overwegen een maatwerkvoorziening te verstrekken.
- Het college onderzoekt of de cliënt op basis van regiobinding kan worden opgevangen in de gemeente van herkomst. Dit doet echter niet af aan het wettelijke uitgangspunt dat bij beschermd wonen een landelijke toegankelijkheid geldt. De cliënt kan zich dus ook tot andere gemeenten wenden voor opvang en beschermd wonen. Een cliënt die vanuit een beschermd wonen locatie zelfstandig gaat wonen, is vervolgens vrij om zijn woonplaats te kiezen.

Beschermd wonen-plus

Er zijn twee redenen om in aanmerking te komen voor beschermd wonen-plus, namelijk meer beperkingen van lichamelijke aard (meer verzorging en/of verpleging nodig dan gemiddeld) en meer beperkingen van gedrag (meer begeleiding voor gedragsproblematiek nodig). Daarnaast geldt voor de gehele groep dat er gedurende de dag meer ondersteuning nodig is bij het functioneren (er is meer begeleiding nodig bij sociale redzaamheid en psychosociaal functioneren).

Als we dit vertalen naar 'toetsbare' zorginhoudelijke criteria om in aanmerking te komen voor een pluspakket ziet dat er als volgt uit:

Minimaal aanwezig (dus altijd noodzakelijk om in aanmerking te komen voor pluspakket)

- Cliënt is dusdanig beperkt in het dagelijks functioneren dat er geen sprake is van deelname aan maatschappelijk leven en enige vorm van regie op het wonen. De cliënt verblijft als gevolg daarvan (langdurig) in een intramurale setting waarbij 24-uurszorg aanwezig is. Zorgmedewerkers kunnen 24 uur per dag direct ingrijpen/bijsturen op gedrag van de cliënt.

1 of meerdere van onderstaande criteria

- Cliënt heeft te maken met multiproblematiek. Dat betekent dat er naast psychische problematiek ook matige tot ernstige beperkingen zijn op lichamelijk (somatisch) of verstandelijk gebied. Door deze beperkingen heeft de cliënt meer ondersteuning dan gemiddeld nodig bij:
 - a. verzorgende of verpleegkundige handelingen (zoals wondzorg, injecties geven, gebruik sonde et cetera)
 - b. er is hulp van 2 of meer personen nodig
 - c. er is hulp nodig bij het maken van transfers en het zich verplaatsen (bijvoorbeeld gebruik van een tillift, niet zelf in en uit bed kunnen gaan, gebruik rolstoel et cetera)
- Cliënt moet continu worden bijgestuurd in gedrag. De cliënt legt veel druk op zijn/haar sociale omgeving (manipulatief, destructief, agressief gedrag) en kan slecht functioneren in een groep. Cliënten zijn moeilijk te corrigeren en vertonen weinig lerend vermogen. Regelmatig is sprake van zelfverwondend of zelfbeschadigend gedrag.

7.2 Toegankelijkheid

Na de aanmelding wordt zo spoedig mogelijk een onderzoek uitgevoerd om te bepalen in welke centrumgemeente het beschermd wonen van de cliënt het beste kan plaatvinden. Dit is de centrumgemeente of regio waar de kans op een succesvol traject van de cliënt het grootst is. In de 3 noordelijke provincies (Groningen, Friesland en Drenthe) is de afspraak gemaakt om ook elkaars cliënten op te vangen.

Toegankelijkheid en regiobinding is van toepassing op Maatschappelijke opvang en Beschermd wonen, met uitzondering van Vrouwenopvang en de Inloopvoorziening voor Dak- en Thuislozen.

Om vast te stellen in welke instelling de cliënt beschermd kan gaan wonen gelden de volgende beoordelingscriteria:

- De aanwezigheid van een positief sociaal netwerk (familie en vrienden);
- Voorwaarden voor een succesvol traject zoals bijvoorbeeld: actieve schuldhulpverlening, bestaande relatie met GGZ, CJG, MO e.a. in de betreffende regio;
- Gegronde redenen om tegemoet te komen aan de wens van de cliënt om in een bepaalde gemeente/regio te worden opgevangen. Deze redenen moeten voor alle betrokken partijen aanvaardbaar zijn;
- Bekendheid bij de politie in de betreffende regio;
- Geboorteplaats in de betreffende regio;
- De cliënt heeft gedurende drie jaar voorafgaand aan het moment van aanmelding minimaal twee jaar aantoonbaar zijn of haar hoofdverblijf in de centrumgemeente of regio gehad. Dit moet blijken uit inschrijving in de basisregistratie personen of het bekend en geregistreerd zijn bij zorginstellingen;
- Als contra-indicatie om een cliënt te plaatsen in een bepaalde regio gelden redenen om de cliënt uit zijn oude sociale netwerk te halen, of agressie tegen medewerkers van betrokken partijen in de betreffende regio.

Dit onderzoek naar beste plaatsing wordt in principe binnen twee weken afgerond.

- Cliënten met een indicatie voor zorg met verblijf konden voor rekening van de Awbz alle zorg, die ze anders in een instelling zouden krijgen, ook thuis krijgen. De woonlasten werden buiten de Awbz geregeld. Daarmee was er sprake van het scheiden van wonen en zorg. De regeling die dit mogelijk maakt heette 'Volledig Pakket Thuis' (VPT). Voor zover het het overgangsrecht (zie hiervoor, pagina 36) betreft, heeft het college nadere afspraken gemaakt met de gecontracteerde instellingen. Ook onder de Wet langdurige zorg (Wlz) bestaat de leveringsvorm VPT. De Wmo 2015 kent deze leveringsvorm echter niet.

Wanneer de doelen binnen de maatwerkvoorziening beschermd wonen zijn gehaald en de cliënt wordt in staat geacht zelfstandig te gaan wonen, kan voor verdere ondersteuning een beroep worden gedaan op de maatwerkvoorziening begeleiding. De cliënt is dan in staat zelf te bellen en de begeleider te alarmeren in het geval van terugval. In voorkomende casussen kan de behoefte aan "terugvalgarantie" bestaan. In het geval er binnen 3 maanden na het verlaten van de accommodatie voor beschermd wonen opnieuw de noodzaak tot beschermd wonen bestaat, zal het college zonder nadere beoordeling maatwerk (beschermd wonen) leveren. Het college kan deze standaardtermijn van 3 maanden in uitzonderingsgevallen vergroten tot 6 maanden.

- Voor beschermd wonen geldt dat bij nadere regels is vastgelegd in hoeverre de cliënt een bijdrage is verschuldigd. Zie het Uitvoeringsbesluit maatschappelijke ondersteuning gemeente Emmen 2016.
- NB: In het VNG-overleg (Vereniging van Nederlandse Gemeenten) zijn voorstellen besproken over landelijke toegang tot beschermd wonen. Wanneer het college besluit aan te sluiten bij de voorstellen van de VNG, kunnen er gewijzigde regels gaan gelden met betrekking tot de toegang tot beschermd wonen.
- Het kan voorkomen dat beschermd wonen al ingezet moet worden voordat het onderzoek is afgerond en het besluit daartoe is genomen. In deze gevallen kan een voorlopige toekenning worden afgegeven, voor een periode van maximaal 3 maanden. De aanbieder moet gemotiveerd aangeven waarom beschermd wonen gelijk ingezet moet worden.

7.3 Beëindigen

- Beschermd wonen kan worden geweigerd of beëindigd indien de cliënt in staat is om mee te werken aan een passend ondersteuningstraject, maar niet bereid is mee te werken. Als cliënt zich ernstig misdraagt jegens andere cliënten in de instelling of jegens de medewerkers van de instelling.

Hoofdstuk 8 - Opvang

Opvang betreft het bieden van onderdak en begeleiding aan personen die de thuissituatie hebben verlaten, al dan niet in verband met risico's voor hun veiligheid als gevolg van huiselijk geweld, en niet in staat zijn zich op eigen kracht te handhaven in de samenleving.

Er dient onderscheid gemaakt te worden tussen maatschappelijke opvang en opvang wegens huiselijk geweld. Het verschil is dat maatschappelijke opvang vaak voor langere duur is, in tegenstelling tot opvang wegens huiselijk geweld, wat een kortdurend karakter heeft.

Onder maatschappelijke opvang dient te worden verstaan het bieden van tijdelijk verblijf aan mensen zonder dak boven hun hoofd, gekoppeld aan zorg en begeleiding en/of het verhelpen van een crisis. Opvang wegens huiselijk geweld wordt geboden aan personen voor wie opvang noodzakelijk is wegens geweld in de huiselijke kring. Dit kan zowel om mannen als om vrouwen gaan.¹⁸

Het brengen van de cliënt buiten zijn sociale omgeving (gebied) is nodig voor een goede opvang. Het is hierbij echter van belang dat er een goede verbinding is naar de gebieden in verband met de gewenste uitstroom van cliënten naar andere vormen van begeleiding.

Bij maatschappelijke opvang geldt dat sprake dient te zijn van regiobinding. Dit is het principe dat opvang in een gemeente alleen bestemd is voor personen uit de regio.

8.1 Toegankelijkheid en regiobinding

Na de aanmelding wordt zo spoedig mogelijk een onderzoek uitgevoerd om te bepalen in welke centrumgemeente de maatschappelijke opvang van de cliënt het beste kan plaatvinden. Dit is de centrumgemeente of regio waar de kans op een succesvol traject van de cliënt het grootst is. In de 3 noordelijke provincies (Groningen, Friesland en Drenthe) is de afspraak gemaakt om ook elkaars cliënten op te vangen.

Toegankelijkheid en regiobinding is van toepassing op Maatschappelijke opvang en Beschermd wonen, met uitzondering van Vrouwenopvang en de Inloopvoorziening voor Dak- en Thuislozen.

Om vast te stellen waar de cliënt het beste kan worden opgevangen gelden de volgende beoordelingscriteria:

- De aanwezigheid van een positief sociaal netwerk (familie en vrienden);
- Voorwaarden voor een succesvol traject zoals bijvoorbeeld: actieve schuldhulpverlening, bestaande relatie met GGZ, CJG, MO e.a. in de betreffende regio;
- Gegronde redenen om tegemoet te komen aan de wens van de cliënt om in een bepaalde gemeente/regio te worden opgevangen. Deze redenen moeten voor alle betrokken partijen aanvaardbaar zijn;
- Bekendheid bij de politie in de betreffende regio;
- Geboorteplaats in de betreffende regio;
- De cliënt heeft gedurende drie jaar voorafgaand aan het moment van aanmelding minimaal twee jaar aantoonbaar zijn of haar hoofdverblijf in de centrumgemeente of regio gehad. Dit moet blijken uit inschrijving in de basisregistratie personen of het bekend en geregistreerd zijn bij zorginstellingen;
- Als contra-indicatie om een cliënt te plaatsen in een bepaalde regio gelden redenen om de cliënt uit zijn oude sociale netwerk te halen, of agressie tegen medewerkers van betrokken partijen in de betreffende regio.

¹⁸ Memorie van toelichting Wmo 2015, pagina 33.

Dit onderzoek naar beste plaatsing wordt in principe binnen twee weken afgerond

De opvanginstelling voor Maatschappelijke Opvang / Opvang wegens huiselijk geweld maakt de afweging of belanghebbende al dan niet tot de doelgroep behoort en of er gronden aanwezig zijn om de belanghebbende te weigeren of toe te laten. Uitgangspunt is dat de instelling de ruimte heeft om, binnen de kaders van deze beleidsregels, een afweging te maken betreffende het al dan niet toelaten tot de opvang van een aanvrager

8.2 Vormen van opvang

In Emmen zijn diverse voorzieningen voor Maatschappelijke opvang en Opvang wegens huiselijk geweld/Vrouwenopvang. Hieronder een overzicht van de verschillende voorzieningen en de bijbehorende weigeringsgronden.

Maatwerkvoorzieningen

- Kortdurend verblijf (Leger des Heils)
- Kortdurend verblijf (Het Kopland)
- Opvang wegens huiselijk geweld (het Kopland)

Algemene voorzieningen

- Nachtopvang (Leger des Heils)
- Inloopvoorziening (Leger des Heils) – Dagopvang voor daklozen

Kortdurend verblijf (Leger des Heils en het Kopland)

- Kortdurend verblijf betreft de opvang gedurende 3 maanden met een optie tot verlening met nogmaals 3 maanden. Voor opvang in kortdurend verblijf kunnen in aanmerking komen: cliënten die dak- en thuisloos zijn of dreigen te geraken en die geen mogelijkheid hebben om zelfstandig of met hulp van hun sociale netwerk te voorzien in eigen onderdak en die bereid zijn om mee te werken aan een traject dat gericht is op een zo snel mogelijk herstel naar een zo zelfstandig mogelijk bestaan.
- De cliënt is feitelijk of residentieel dakloos, al dan niet voorafgaand aan opname in een psychiatrische kliniek, of aan detentie, en is beperkt zelfredzaam op meerdere door het college aan te wijzen leefgebieden en beschikt niet over alternatieven om de feitelijke of residentieële dakloosheid op te heffen.

Weigeringsgronden

Opvang kan worden geweigerd of beëindigd indien:

- a) Cliënt geen ingezetene is van Nederland en niet beschikt over een geldige verblijfsvergunning;
- b) Cliënt geen regiobinding heeft met Zuidoost-Drenthe en niet afkomstig is uit een van de drie noordelijke provincies (Groningen, Drenthe, Friesland);
- c) De cliënt niet bereid is mee te werken aan een passend ondersteuningstraject;
- d) Er sprake is van contra-indicaties waardoor een opvangtraject geen adequate vorm van maatschappelijke ondersteuning is voor de cliënt. Bijvoorbeeld vanwege verslaving of acute psychiatrische problematiek waarvoor behandeling noodzakelijk is;
- e) Als de cliënt zich ernstig misdraagt jegens andere cliënten in de opvang of jegens de medewerkers van de opvanginstelling;
- f) Het niet (kunnen) betalen van de eigen bijdrage.

Opvang wegens huiselijk geweld (Het Kopland)

Vrouwenopvang betreft opvang gedurende 3 maanden met een optie tot verlening met nogmaals 3 maanden. Voor opvang in de vrouwenopvang komen in aanmerking cliënten die slachtoffer zijn van geweld in huiselijke kring en die vanwege aspecten van veiligheid de thuissituatie moeten verlaten.

Cliënten zijn 18 jaar of ouder, al dan niet met kinderen, en hebben geen mogelijkheden om zelf, al dan niet met gebruikmaking van het eigen sociale netwerk of door interventie van derden een veilige situatie te creëren of in alternatieve huisvesting te voorzien. En zich te handhaven in de samenleving.

Weigeringsgronden

Vrouwenopvang kan worden geweigerd of beëindigd indien:

- a) Cliënt geen ingezetene is van Nederland en niet beschikt over een geldige verblijfsvergunning.
- b) De cliënt geen opvang nodig heeft in het kader van huiselijk geweld of mensenhandel;
- c) De cliënt niet bereid is mee te werken aan een passend ondersteuningstraject;
- d) Er sprake is van contra-indicaties waardoor een opvangtraject geen adequate vorm van maatschappelijke ondersteuning is voor de cliënt. Bijvoorbeeld vanwege verslaving of acute psychiatrische problematiek waarvoor behandeling noodzakelijk is.
- e) Als de cliënt zich ernstig misdraagt jegens andere cliënten in de opvang of jegens de medewerkers van de opvanginstelling;
- f) Het niet (kunnen) betalen van de eigen bijdrage.

Nachtopvang (Leger des Heils)

Nachtopvang betreft opvang gedurende maximaal 5 nachten per maand. Voor opvang in de nachtopvang kunnen in aanmerking komen: cliënten die dak- en thuisloos zijn of dreigen te geraken en die geen mogelijkheid hebben om zelfstandig of met hulp van hun sociale netwerk te voorzien in eigen onderdak. Het betreft een algemene voorziening. Cliënten kunnen gedurende 5 nachten per maand gebruik maken van de voorziening. Er vindt geen formele toewijzing plaats. Gedurende de winterregeling gelden deze uitgangspunten.

Weigeringsgronden

Opvang kan worden geweigerd of beëindigd indien:

- a) Cliënt geen ingezetene is van Nederland en niet beschikt over een geldige verblijfsvergunning;
- b) Cliënt geen regiobinding heeft met Zuidoost-Drenthe en niet afkomstig is uit de drie noordelijke provincies;
- c) Als belanghebbende zich ernstig misdraagt jegens andere cliënten in de opvang of jegens de medewerkers van de opvanginstelling;
- d) Wanneer alle opvangplekken binnen de opvanginstelling bezet zijn .

Inloopvoorziening (Leger des Heils)

De inloopvoorziening betreft dagopvang voor daklozen. Het gaat hierbij om een laagdrempelige vorm van opvang, het gebruik van wasmachines en sanitair gedurende openingstijden van de voorziening.

Weigeringsgronden

Opvang kan worden geweigerd of beëindigd indien:

- a) Belanghebbende zich ernstig misdraagt jegens andere cliënten in de opvang of jegens de medewerkers van de opvanginstelling;
- b) Cliënt in ernstige mate onder invloed is van alcohol of drugs.

Voor alle vormen van opvang geldt dat indien de instelling geen plaats heeft voor de aanvrager, zij een inspanningsverplichting heeft om andere passende opvang te zoeken. Vervangende opvang kan plaatsvinden in de drie noordelijke provincies (Groningen, Drenthe, Leeuwarden) of in het geval van regiobinding in de plaats waaraan belanghebbende verbonden is.

Hoofdstuk 9 – Kortdurend verblijf

Cliënten die wegens hun beperkingen permanent toezicht nodig hebben, maar thuis wonen, kunnen met een indicatie voor kortdurend verblijf maximaal drie etmalen per week ergens anders logeren, zodat hun mantelzorgers, die permanent toezicht houden, vrijaf krijgen.

Het verblijf is ter aanvulling op het wonen in de thuissituatie en niet als wonen in een instelling voor het grootste deel van de week. Kortdurend verblijf betreft de mogelijkheid voor de persoon met beperkingen om ergens te logeren waar permanent toezicht en zorg en ondersteuning geboden wordt. Het gaat dan bijvoorbeeld om persoonlijke zorg en verpleging en de ambulante ondersteuning.

Kortdurend verblijf betreft dus een ondersteuningsvorm met als doel het overnemen van de zorg ter ontlasting van de gebruikelijke hulp of de mantelzorger(s). Deze vorm van ondersteuning is een noodzaak om de zorg vol te kunnen houden. Kortdurend verblijf heeft dan ook een belangrijk preventief effect; mits op tijd ingezet zorgt een adempauze ervoor dat mantelzorgers de zorg langer en beter vol kunnen houden. Het voorkomt overbelasting en ontspoorde mantelzorg. Voor cliënten zelf heeft kortdurend verblijf ook een preventieve functie; het werkt ter voorkoming van opname en opnameduur verkortend. Bovendien biedt het lotgenotencontact: zowel voor de cliënt als voor de mantelzorger(s).¹⁹

9.1 Afwegingskader

- De cliënt is 18 jaar of ouder en ondervindt beperkingen wegens chronische psychische, psychosociale of lichamelijke problemen.
- De cliënt woont thuis en wegens de ondervonden beperkingen is er een noodzaak tot permanent toezicht.
- Bij permanent toezicht gaat het om toezicht op regelmatige en onregelmatige momenten, zodat kan worden gereageerd op de vaak voorkomende ondersteuningsvragen en dreigende situaties tijdig gesignaleerd worden. Permanent toezicht kan verschillende doelen hebben en verschillen in intensiteit.

Het toezicht kan gericht zijn op:

1. het bieden van fysieke zorg zodat tijdig kan worden ingegrepen bij bijvoorbeeld valgevaar, of complicaties bij een ziekte;
 2. het verlenen van zorg op frequente en/of ongeregelde tijden, omdat de cliënt zelf niet meer in staat is hulp in te roepen;
 3. het preventief ingrijpen bij gedragsproblemen (voorkomen van escalatie en gevaar).
- Er bestaat slechts aanspraak op kortdurend verblijf indien ontlasting van de mantelzorger noodzakelijk is. Noodzakelijkheid is aanwezig indien er sprake is van overbelasting van ouder(s), partner, of andere huisgenoten in de thuissituatie. De beoordeling hiervan vindt plaats door een onafhankelijk indicatieorgaan.
 - Het college beoordeelt allereerst in hoeverre het inschakelen van het netwerk of alternatieve mogelijkheden tot de mogelijkheden behoort om de gebruikelijke hulp of mantelzorger(s) te ontlasten.
Te denken valt hierbij aan alarmering, of video op afstand, vrijwilligers, cliëntondersteuning door MEE-instelling of een aanvullende verzekering op grond van de Zorgverzekeringswet. Als

¹⁹ Expertisecentrum Mantelzorg, Duurzame respijtzorg, Feiten en cijfers over Kortdurend verblijf, 2013.

voorliggende mogelijkheden de ondersteuningsvraag voldoende oplossen, zal er geen indicatie voor kortdurend verblijf worden verstrekt.

- Kortdurend verblijf is niet bedoeld voor het overnemen van het ouderlijk toezicht op kinderen. Gebruikelijk ouderlijk toezicht is de normale, dagelijkse zorg die ouders worden geacht hun kinderen te bieden. Permanent toezicht betreft toezicht dat extra nodig is als gevolg van een aandoening of beperking.

Het college beoordeelt bij ouder/kind situaties wanneer er sprake is van boven gebruikelijk toezicht. Boven gebruikelijk toezicht is toezicht dat nodig is wegens de aandoeningen, stoornissen, of beperkingen van het kind en is aanvullend op gebruikelijk ouderlijk toezicht. Het ziet bijvoorbeeld op toezicht vanwege een aandoening, stoornis of beperking of op het bieden van fysieke zorg zodat tijdig kan worden ingegrepen bij bijvoorbeeld complicaties bij een ziekte.

- Een maatwerkvoorziening in de vorm van kortdurend verblijf wordt verstrekt in natura of in de vorm van een Pgb. Het recht om het Pgb uit te geven aan ondersteuning door een niet professional. Cliënten kunnen er voor kiezen om iemand uit hun eigen omgeving of een voormalig vrijwilliger in te zetten.

Hoofdstuk 10 – Mantelzorgcompliment

Mantelzorg is hulp die rechtstreeks voortvloeit uit een tussen personen bestaande sociale relatie en die niet wordt verleend in het kader van een hulpbehoevend beroep. Het gaat op hulp ten behoeve van de zelfredzaamheid, participatie, beschermd wonen, opvang, jeugdhulp, het opvoeden en opgroeien van jeugdigen en zorg en overige diensten als bedoeld in de Zorgverzekeringswet.²⁰

Zoals eerder aangegeven, gaat het bij mantelzorg om iets extra's dat qua duur en qua intensiteit de normale gang van zaken overstijgt. Het dient hierbij te gaan om hulp die verder gaat dan de hulp die mensen elkaar geacht worden te geven op basis van algemeen aanvaarde opvattingen over wat gebruikelijke hulp is. Mantelzorg overstijgt de gebruikelijke hulp. Mezzo, de vereniging van mantelzorgers, spreekt in dit verband van een taak die langer dan 3 maanden en/of minimaal 8 uur per week beslaat.

Het is van belang om mantelzorg te onderscheiden van vrijwilligerswerk. Vrijwilligerswerk wordt doorgaans gedefinieerd als werk dat in enig georganiseerd verband, onverplicht en onbetaald wordt verricht ten behoeve van anderen of de samenleving. Het mantelzorgcompliment richt zich niet op vrijwilligers.

10.1 Het mantelzorgcompliment

Het mantelzorgcompliment betreft de door het college te verstrekken jaarlijkse blijk van waardering, bestaande uit een geldbedrag, voor de zorg en inzet van de mantelzorger binnen de gemeente Emmen. De mantelzorger komt in aanmerking voor deze waardering indien deze door een daartoe aangewezen persoon wordt aangedragen. De hoogte van het compliment is bij Uitvoeringsbesluit maatschappelijke ondersteuning gemeente Emmen 2015 bepaald. Indien meerdere kinderen deel uitmaken van het gezin en zij ook een bijdrage leveren ten aanzien van de mantelzorg, zal het college hier bij de hoogte van het compliment rekening mee houden.

10.2 Aanvraag

Het mantelzorgcompliment wordt door het college verstrekt indien de mantelzorger daartoe wordt voorgedragen door bijvoorbeeld een van de volgende personen²¹:

- hulpverleners (formeel of informeel), die naast de mantelzorger, zorg of ondersteuning verlenen aan de zorgvrager;
- de huisarts van de mantelzorger of de zorgvrager;
- personen werkzaam op de school van de mantelzorger;
- vrijwilligers die betrokken zijn bij zowel de mantelzorger of de zorgvrager;
- de werkgever van de mantelzorger;
- thuiszorgorganisaties die betrokken zijn bij het gezin waarin de mantelzorg wordt verleend;

Het mantelzorgcompliment kan niet door de mantelzorger of de zorgvrager zelf aangevraagd worden.

10.3 Criteria en toetsing

Het mantelzorgcompliment wordt eenmaal per jaar verstrekt aan mantelzorgers die langer dan 3 maanden en/of minimaal 8 uur per week mantelzorg verlenen. Bij aanvraag van een mantelzorgcompliment zal het college de verhouding tussen de aanvrager en de mantelzorger onderzoeken. Het is van belang dat de aanvrager vanuit een professionele rol, of op basis van andere betrokkenheid, zicht heeft op wat er gebeurt. Dit zodat het college het mantelzorgcompliment enkel

²⁰ Wmo 2015, artikel 1.1.1

²¹ De omschreven lijst van personen is niet limitatief.

verstrekt in situaties waarbij een mantelzorger daadwerkelijk zorg en/of ondersteuning verleent. Zo worden frauduleuze aanvragen voorkomen. Het is uitgesloten per adres meerdere mantelzorgcomplimenten te verstrekken.²²

10.4 Weigeringsgronden

Het mantelzorgcompliment kan geweigerd worden indien de mantelzorger waarop de aanvraag betrekking heeft, al eerder in het jaar een bijdrage op grond van deze regeling heeft ontvangen, dan wel indien er op een eerder tijdstip ten aanzien van de betreffende mantelzorger reeds een ontvankelijke aanvraag is ingediend die naar verwachting zal leiden tot een toekenning van een bijdrage op grond van deze regeling.

10.5 Verantwoording

De ontvanger hoeft geen verantwoording af te leggen over het ontvangen mantelzorgcompliment.

²² Als gedurende een jaar door meerdere personen een aanvraag ten behoeve van de mantelzorger wordt ingediend, betekent dit dat enkel de eerste aanvraag in behandeling wordt genomen.

Bijlagen

Bijlage 1: Verklarende woordenlijst

Bijlage 2: Zelfredzaamheidsmatrix

Bijlage 3: Lijst van wettelijk voorliggende-, algemeen gebruikelijke- en algemene voorzieningen

Bijlage 1: Verklarende woordenlijst

Afwegingskader

Het kader om een hulpvraag te beoordelen.

Begeleiding

Activiteiten gericht op het bevorderen van zelfredzaamheid en participatie van de cliënt opdat hij zo lang mogelijk in zijn eigen leefomgeving kan blijven.

Gebruikelijke hulp

Hulp die naar algemeen aanvaarde opvattingen in redelijkheid mag worden verwacht van de echtgenoot, ouders, inwonende kinderen of andere huisgenoten.

Mantelzorg

Mantelzorg betreft hulp ten behoeve van zelfredzaamheid, participatie, beschermd wonen, opvang, jeugdhulp, het opvoeden en opgroeien van jeugdigen en zorg en overige diensten als bedoeld in de Zorgverzekeringswet, die rechtstreeks voortvloeit uit een tussen personen bestaande sociale relatie en die niet wordt verleend in het kader van een hulpverlenend beroep.¹

Overbelasting

Alle vormen van bovengebruikelijke hulp die de draaglast van de persoon die ondersteuning verleend te boven gaat.

Participatie

Deelnemen aan het maatschappelijke verkeer.

Sociaal netwerk

Personen uit de huiselijke kring of andere personen met wie de cliënt een sociale relatie onderhoudt.

Zelfredzaamheid

In staat zijn tot het uitvoeren van de noodzakelijke algemene dagelijkse levensverrichtingen en het voeren van een gestructureerd huishouden.

¹ Artikel 1.1.1.Wmo 2015

Bijlage 2: Zelfredzaamheidsmatrix

DOMEIN	1 – acute problematiek	2 – niet zelfredzaam	3 – beperkt zelfredzaam	4 – voldoende zelfredzaam	5 – volledig zelfredzaam
Financiën	Geen inkomsten. Hoge, groeiende schulden.	Onvoldoende inkomsten <i>en/of</i> spontaan of ongepast uitgeven. Groeiende schulden.	Komt met inkomsten aan basis behoeften tegemoet <i>en/of</i> gepast uitgeven. Eventuele schulden zijn tenminste stabiel <i>en/of</i> bewindvoering/inkomensbeheer.	Komt aan basis behoeften tegemoet zonder uitkering. Beheert eventuele schulden zelf <i>en</i> deze verminderen.	Inkomsten zijn ruim voldoende, goed financieel beheer. Heeft met inkomen mogelijkheid om te sparen.
Dagbesteding	Geen dagbesteding <i>en</i> veroorzaakt overlast.	Geen dagbesteding maar geen overlast.	Laagdrempelige dagbesteding <i>of</i> arbeidsactivering.	Hoogdrempelige dagbesteding <i>of</i> arbeidstoeleiding <i>of</i> tijdelijk werk <i>en/of</i> volgt opleiding voor startkwalificatie (havo, vwo, of mbo-2).	Vast werk <i>en/of</i> volgt opleiding hoger dan startkwalificatie (havo, vwo, of mbo-2).
Huisvesting	Dakloos <i>en/of</i> in nachtopvang.	Voor wonen ongeschikte huisvesting <i>en/of</i> huur/hypotheek is niet betaalbaar <i>en/of</i> dreigende huisuitzetting.	In veilige, stabiele huisvesting maar slechts marginaal toereikend <i>en/of</i> in onderhuur <i>of</i> nietautonome huisvesting.	Huishouden heeft veilige, toereikende huisvesting <i>en</i> (huur)contract met bepalingen <i>en/of</i> gedeeltelijk autonome huisvesting.	Huishouden heeft veilige, toereikende huisvesting <i>en</i> regulier (huur)contract <i>en/of</i> autonome huisvesting.
Huiselijke relaties	Sprake van huiselijk geweld, kindermishandeling <i>of</i> verwaarlozing.	Leden van het huishouden gaan niet goed met elkaar om <i>en/of</i> potentieel huiselijk geweld, kindermishandeling <i>of</i> verwaarlozing.	Leden van het huishouden erkennen problemen en proberen negatief gedrag te veranderen.	Relationele problemen tussen leden van het huishouden zijn niet (meer) aanwezig <i>en/of</i> woont alleen.	Communicatie tussen leden van het huishouden is consistent open. Leden van het huishouden ondersteunen elkaar.
Geestelijke gezondheid	Een gevaar voor zichzelf <i>of</i> anderen <i>en/of</i> terugkerende suïcide-ideatie. Ernstige moeilijkheden in het dagelijks leven door geestelijke stoornis.	Aanhoudende geestelijke gezondheidsproblemen die het gedrag kunnen beïnvloeden, maar geen gevaar voor zichzelf/anderen. Moeilijkheden in het dagelijks functioneren door symptomen <i>en/of</i> geen behandeling.	Milde symptomen kunnen aanwezig zijn <i>en/of</i> enkel matige functioneringsmoeilijkheden door geestelijke problemen <i>en/of</i> behandeltrouw is minimaal.	Minimale symptomen die voorspelbare reactie zijn op stressoren in het leven <i>en/of</i> marginale beperking van functioneren <i>en/of</i> goede behandeltrouw.	Symptomen zijn afwezig <i>of</i> zeldzaam. Goed <i>of</i> superieur functioneren in een groot aantal diverse activiteiten. Niet meer dan de dagelijkse beslommeringen <i>of</i> zorgen.
Lichamelijke gezondheid	Heeft direct medische aandacht nodig. Een noodgeval/ kritieke situatie.	Een (direct/ chronische) medische aandoening die regelmatige behandeling vereist wordt niet behandeld. Matige beperking van (lichamelijke) activiteiten tgv een lichamenlijk gezondheidsprobleem.	Een (chronische) medische aandoening wordt behandeld maar behandeltrouw is minimaal. De lichamenlijke gezondheidproblemen leiden tot een lichte beperking in mobiliteit <i>en</i> activiteit.	Erkent behoefte aan hulp voor de (chronische) medische aandoening. Goede behandeltrouw.	Er zijn geen directe <i>of</i> voortdurende medische problemen.

(vervolg) Domein	1 – acute problematiek	2 – niet zelfredzaam	3 – beperkt zelfredzaam	4 – voldoende zelfredzaam	5 – volledig zelfredzaam
Verslaving	Voldoet aan criteria voor ernstig misbruik/verslaving. Resulterende problemen zijn zo ernstig dat institutionalisering of hospitalisatie noodzakelijk is.	Voldoet aan criteria voor verslaving. Preoccupatie met gebruiken en/of bemachtigen van middelen. Onthoudingsverschijnselen of afkickontwijkend gedrag zichtbaar. Gebruik resulteert in ontwijken of verwaarlozen van essentiële activiteiten van het dagelijks leven.	Gebruik binnen de laatste 30 dagen. Aanwijzingen voor aan middelengebruik gerelateerde sociale, werkgerelateerde, emotionele of fysieke problemen. Gebruik interfereert niet met essentiële activiteiten van het dagelijks leven <i>en/of</i> behandeltrouw is minimaal.	Cliënt heeft gedurende de laatste 30 dagen gebruikt maar er zijn geen sociale, werkgerelateerde, emotionele of fysieke problemen ten gevolge van het gebruik zichtbaar. Geen aantoonbaar voortdurend of gevaarlijk middelengebruik <i>en/of</i> goede behandeltrouw.	Geen middelengebruik/misbruik in de laatste 30 dagen.
Activiteiten Dagelijks Leven	Ernstige beperkingen op alle of bijna alle gebieden van zelfzorg <i>en</i> complexe activiteiten	Belangrijk probleem op één of meer gebieden van zelfzorg (eten, wassen, aankleden, naar toilet gaan) <i>en</i> meerdere complexe activiteiten worden niet uitgevoerd.	Voorziet in de meeste maar niet alle basis behoeften van het dagelijks leven <i>en</i> de zelfzorg is op peil, maar één of meerdere complexe activiteiten worden niet uitgevoerd.	Voorziet in alle basis behoeften van het dagelijks leven <i>en</i> alleen ondergeschikte problemen (bijvoorbeeld slordig zijn, gedesorganiseerd)	Geen problemen van deze aard <i>en</i> functioneert goed op alle gebieden.
Sociaal netwerk	Gebrek aan noodzakelijke steun van familie/ vrienden <i>en</i> geen contacten buiten eventuele foute vriendenkring <i>of</i> ernstig sociaal isolement.	Familie/ vrienden hebben niet de vaardigheden/ mogelijkheden om te helpen <i>en</i> nauwelijks contacten buiten eventuele foute vriendenkring. Blijvend, belangrijk probleem als gevolg van actief of passief terugtrekken uit sociale relaties.	Enige steun van familie/ vrienden <i>en</i> enige contacten buiten eventuele foute vriendenkring. Duidelijk probleem in maken of onderhouden van ondersteunende relaties.	Voldoende steun van familie/ vrienden <i>en</i> weinig contacten met eventuele foute vrienden.	Gezond sociaal netwerk <i>en</i> geen foute vrienden.
Maatschappelijke participatie	Niet van toepassing door crisissituatie <i>en/of</i> in 'overlevingsmodus'.	Maatschappelijk geïsoleerd <i>en/of</i> geen sociale vaardigheden <i>en/of</i> gebrek aan motivatie om deel te nemen.	Nauwelijks participeren in maatschappij <i>en/of</i> gebrek aan vaardigheden om betrokken te raken.	Enige maatschappelijke participatie (bijv. adviesgroep, steungroep) maar er zijn hindernissen zoals mobiliteit, discipline, of kinderopvang.	Actief participeren in de maatschappij.
Justitie	Zeer regelmatig (maandelijks) contact met politie <i>en/of</i> openstaande zaken bij justitie.	Regelmatig (meerdere keren per jaar) contact met politie <i>en/of</i> lopende zaken bij justitie.	Incidenteel (eens per jaar) contact met politie <i>en/of</i> voorwaardelijke straf of – invrijheidstelling.	Zelden (minder dan eens per jaar) contact met politie <i>en/of</i> strafblad.	Geen contact met politie. Geen Strafbblad.

Bron/auteursrecht: GGD Amsterdam.

Bijlage 3: Lijst van wettelijk voorliggende-, algemeen gebruikelijke- en algemene voorzieningen

Wettelijk voorliggende voorzieningen

- ondersteuning of zorg op grond van de Wet langdurige Zorg
- jeugdzorg op grond van de Jeugdwet
- kinderopvang op grond van de Wet op de kinderopvang
- de leefvervoersvergoeding op grond van artikel 35 lid 3 WIA
- ondersteuning of zorg op grond van de Zorgverzekeringswet
- een verhuiskostenvergoeding van de woningcorporatie op grond van artikel *lig* Besluit Beheer Sociale Huursector
- opvang in het kader van de Wet Centraal Orgaan Opvang Asielzoekers
- opvang in een vrijheidsbeperkende locatie op grond van de Vreemdelingenwet

Algemeen gebruikelijke voorzieningen • tandem

- fiets met lage instap
- bakfiets, fietskar, aanhangfiets
- elektrische fiets/tandem (al dan niet met lage instap) voor een persoon van 16 jaar en ouder
- personenauto en de gebruikskosten die daaraan verbonden zijn
- auto-assecquires: airconditioning, stuurbechrachting, elektrisch bedienbare ruiten, trekhaak
- eenhendelmengkranen
- thermostatische kranen
- keramische of inductiekookplaat
- verhoogd toilet of toiletverhoger
- renovatie van badkamer of keuken bij normale afschrijvingsduur
- antislipvloer/coating • wandbeugels
- zonwering (inclusief elektrische bediening)
- ophoging tuin/bestrating bij verzakking
- ergonomische handgrijper
- planning/agenda computer programma's
- automatische overschrijvingen via de bank
- reguliere of speciale vormen van onderwijs of arbeid
- de boodschappenservice van diverse supermarkten

Algemene voorzieningen

- sociale alarmering
- de dagbesteding voor ouderen
- de maaltijdservice
- klussendiensten
- wasservices
- de ramenwasservice
- rolstoelpools en scootmobielpools¹

¹ Het betreft een niet limitatieve lijst waarbij het college bij toepassing hiervan altijd rekening houdt met de persoonskenmerken van de persoon met hulpvraag.